

POSTISARV

Nr. 12 1939

P. LUHTEIN

Raamat on igale ustavam südamesõber!

W. Freymann: Filosoofia peaküsimusi	kr.	1.50	L. Tolstoi: Anna Karenina I. Vene keelest tõlk. S. Holberg	kr.	5.50
T. Grünthal: Riigikohtu Tsiviilotsakonna otsuseid 1938. a.	"	5.—	Fr. Tuglas: Kogutud novellid I . . .	"	3.75
K. A. Hindrey: Hukatus Mäläril. Novellid	"	3.—	Fr. Tuglas: Kogutud novellid II . . .	"	4.—
A. Kaelas: Sotsiaalkindlustuste seaduste ja määruste kogu	"	4.—	Fr. Tuglas: Väike Illimar II. Romaan		
E. Kippel: Kuldvaskas, Romaan	"	3.90	Teine täiendatud trükk	"	3.50
E. Krusten: Org Mägedi armastus. Romaan	"	3.50	Anonymus: Ühe Norra reisi kroonika. Humoristlik reisikirjeldus. Kunstnik A. Johani illustratsioonid . .	"	1.50
J. Kärner: Öösiti kumavad linnad I. Romaan	"	4.25	I l m u s a :		
K. Laagus: Burside kodune konvent. Näidend 3 v.	"	2.—	Johannes Barbarus: Üle läve. Luuletuskogu. Kunstnik A. Laigo kaas ja originaal puugravüürid.		
S. Lagerlöf: Gösta Berlingi saaga. Rootsi keelest tõlkinud M. Pedajas. . .	"	5.75	Erni Hiir: Homsele vastu. Luuletuskogu.		
T. E. Lawrence: Seitse tarkuse sammast I. Inglise keelest tõlkinud A. H. Tammsaare	"	5.25	K. A. Hindrey: Ja ilma ja inimesi ma tundsin viimati ka. Romaan.		
T. E. Lawrence: Seitse tarkuse sammast II. Inglise keelest tõlkinud A. H. Tammsaare	"	4.25	Prof. H. Kruus: Eesti Aleksandrikooll. J. Kärner: Käidud teedelt. Luuletuskogu.		
O. Luts: Kogutud teosed XIV. „Udu“. Romaan	"	3.—	O. Luts: Kogutud teosed XIII. „Iiling“. Romaan.		
O. S. Marden: Tee oma elust meistriteos. Inglise keelest tõlk. A. Treu . .	"	2.75	O. Luts: Kogutud teosed XXII. „Kuidas elate?“ Följetonid		
M. Metsanurk: Maine ike. 2. trükk. Novellid	"	3.—	O. Luts: Kogutud teosed XX. „Tulilill“ ja „Vana kübar“. Följetonid.		
Enn Randla: Südamel hää. Romaan . .	"	2.—	O. Luts: Punane kuma. Mälestused XI.		
R. Roht: Talulapsed I. Romaan . . .	"	3.50	O. Luts: Pastlad. Näidend 1 vaatuses.		
Juhan Sütiste: Valgus ja varjud. Luuletuskogu	"	2.—	Mait Metsanurk. Tuli tuha all. Romaan.		
			J. Semper: Kivi kivi pääle. Romaan.		
			A. H. Tammsaare: Põrgupõhja uus Vanapagan. Romaan.		

Osaühing „Noor-Eesti Kirjastus“ Tartus, Kastani 38

Raamatukauplus Rüütli 11.

Posti jooksev arve nr. 2232.

Tel. 22-66 ja 34-29.

Iga mõõduva 24 tunni

sündmused nii kodu- kui ka välis-
maal leiate vara hommikul ilmuvast

„Päevalehest“

Pealeselle juhtkirju, huvipakkuvaid reisikirjeldusi, vesteid, romaane ja muud huvitavat

KIRJANDUST, KOOLIRAAMATUID
KOOLI- ja KANTSELEITARBEID jne.
soovitavad suures valikus

„Päevalehe“ raamatukauplused

Tallinn, Pärnu mnt. 10, Pikk tän. 2

Eelolevaks talvehooajaks

suures huvitavas valikus

daamidele **uudisriideid**

moodsais värves ja koeviises,

härradele kvaliteetseid **ülikonnariideid**

Suur **valmis ülerõivaste eriosakond**

Tellimiste vastuvõtt ~ Oma suurtöökoda ~ Asjatundlik teenimine

Moodsaid karusnahku

F-MA **M. JÄNIES TARTUS**

KAUBAHOOV 8-9-10-11-12 ~ Telefon 25-91 ~ Asut. 1899. a.

T A R T U

EESTI MAJANDUSE ÜHISUS

TARTUS, HOLMI 12-18

H A R U K A U P L U S E D :

TARTUS, VÖRU 4 JA SUURTURG 9,
RÄPINAS, PUKAS, PUHJAS, KAVAS-
TUS, VARAL, KAMBJAS, LÄHTEL,
VÖNNUS JA MELISTEL.

LAOS suures valikus soodsate hindadega põllumajanduslikud-, raua-, naha- ja koloniaalkaubad, ehitusmaterjalid, kütte- ja määrdeõlid jne.

Astuge Tartu Eesti Majanduse Ühisuse liikmeks! Sellega kindlustate omale soodsama kaubaostu võimaluse.

Tööriistad

Metallid:

vask, alumiinium,
tsink, tina jne.

Ehitus- ja majapidamistarbed

V. KALJOT

TARTUS, POE TÄNAV nr. 9

KULLASEPA- & KELLAÄRI

Johannes Alt

TARTUS, ALEKSANDRI TÄN. 10

Telef. 27-97

MASINAVABRIK
GUSTAV PEETS

Tartus, Võru tän. 100

Telef. 38-35, 25-35

Rikkalikus valikus:

JAHIPÜSSE
PÜSTOLEID ning
igasuguseid ja hi- ja
laskespordi tarbeid

Elektri installatsioon- ja
fotoamatöörtööde vastuvõtmine

Vidrik Särg & Ko

Tartu, Võidu 10, tel. 20-78

K. K/U. „TÕOKOOL“

Tallinn, Pärnu mnt. 28

Telef. 462-56

*Nõukogude Liidu kirjan-
duse keskladu Eestis*

Suur valik raamatuid kõikidelt aladelt
ja uusimaid noote

Tellimiste vastuvõtmine N. Liidus ilmu-
vate ajalehted. ja ajakirjadele

Tähelepanu väärivad:

	aastas	Ekr.
Связист	24	— 12.00
Социалистическая связь.	180	— 24.00

Nõudke ajalehekioskides ja raudtee-
jaama raamatukapp. N. Liidu
ajalehti ja ajakirju

Külastades meie ladu võite tutvuneda kirjan-
duse uudisteostega ja ajakirjade
proovinumbritega

Soodsate hindadega ostate

**õmblusmasinaid
&
kirjutusmasinaid**

FIRMA

KR. SAAR & Ko

TARTU, RAEKOJA 2

Telef. 26-94

Joh. Glück

Nahavabrik

Tartu, Kvistenthal

Telef. 21-10

A-S.

„Uswansky ja Pojad“

TARTU

Sch. Bakscht
&
Pojad

Tartu, Poe 3

Tartu
Klaasivabrik

T A R T U

Kontor: Riia 8

Telef. 27-86

K/M.
VENNAD PRÜÜS

TARTUS, KAUBAHOOV

SAAPAKAUPLUS

A. W A S K

Tartus, Kaubahoov nr. 38

Telefon 33-06

Villa- ja riidevärvimise tööstus
„EKSTRA“

A. TRÄSS

TARTU, Narva tän. 49
Telefon 30-07

TALLINN, Tartu mnt. 12

Paul Lall - Tartu

Võidu tän. nr. 13

Telefon 24-79

Elektrotehnika kaubad ja seaded

Suurim valik moodsaid ja maitsekaid
elektri lae- ja laualampe
ja igasuguseid elektri valgustuse klaase

Nõudke kõikjal meie

**ülikonna-,
mantli-,
kostüümi- ja
kleidiriideid,**

*sest nad on valmistatud parima-
test kodu- ja välismaa lõngadest*

Meie

*vaiba- ja käsitöölõngad
on võrdlematud!*

„Estonia“ villavabrik

Tartu, Riia 3

Nahavabrik

A. Pääsuke

Tartus, Aleksandri 107

Telef. 20-88

Jõulukinke

suurimas valikus

soovitab

K/m. Joh. Roosipuu

Tartus, Suurturg 14   Telefon 20-85

„Tav“

Tartu Alumiiniumi Tabrik

U.Ü. H. BLUMENTHAL & Ko

Kullasepa- ja märkidetööstus

W. THIDO

Aleksandri tän. 6, Tartus

*Kuld- ja hõbeasjade tööstus
ja suuräri*

M. Sass'i
JALANÕUDE ÄRI

Tartus, Raekoja tän. 15

Müügil igasuguseid nahast,
kummist ja vildist jalanõusid

Aeg
kohustab...

Teie oma huvides tellige veel täna „UUS EESTI“,
et olla teadlik maailma sündmusist.

Tellimise hind postiga saates: esimene veerand-aasta Kr. 5.—, edasi iga kuu Kr.1.50,
või 5 senti üksiknumber.

„Uus Eesti“ tellimisi võtavad vastu iga päev kõik postiasutised ja „Uus Eesti“
kontorid ja esindajad kõikjal üle riigi.

Talvehooajaks

välis- ja kodumaa

kleidi-, mantli-, kostüümi- ja ülikonnariideid,
villaseid ja vateeritud voodivaipu, hommiku- ja supel-
mantliriideid, päevasärgiriideid, taskurätte jne.

s o o v i t a b

J. Rosing & Ko.

TALLINN, SUUR KARJA TÄN. 11. TELEFON 445-84

Järelmaksu orderid saadaval prl. L. Avioi'lt, Tallinna Peapostkontoris

POSTISARV

POSTI-, TELEGRAAFI-, TELEFONI- ja RAADIOTEENIJATE AJAKIRI
POSTI-, TELEGR.-, TELEFONITEENIJATE KUTSEÜHINGU, TEHNILISE ALA TEENIJATE ÜHINGU
ja TALLINNA PEAPOSTKONTORI AMETNIKE KOGU HÄÄLEKANDJA * ILMUB KORD KUUS

№ 12 (76)

Detsember 1939

7. aastak.

Õõ ei igavesti kesta...

Kui ajad on rasked ja muresid palju, siis inimõte pöördub minevikku... ot-sima lohutust! Möödunud aegade ja pal-jude aastate head mälestused otsekui summeeruvad, andes üleelatud ereda pildi, mis näib kui kaunis kevadepäev. Kõik, mis ebameeldiv, jääb varju, mure-koorem vajub õlgadelt, pilk suundub kau-gusesse... Hellununa viibime taas seal, kuhu me enam kunagi ei pääse.

Inimea õnnelikemaid päevi on kõik meist veetnud lapsepõlves. Võibolla see-pärast, et siis oli meil austust ja usku elu vastu, mida aga aastad, mis edene-vad, meilt ikka enam ja enam riisuvad.

Üle paljude aastakümnete meenub jäl-legi tookordne jõuluootus lapsepõlve ko-dus, üksikus talus keset metsade sõõri, mille taga aimati laiuvat imelist maa-ilma. Noid paljusid rahvaid ja riike ja meresid, kus samuti teati elatavat, olda-vat rõõmus ning püütavat õnne kui elu mõtet. Nagu seski talus, kus pesa-täis mudilasi kui linnupoegi sirutas kaela ja noka üle õuevärava, et vähemalt aima-tagi, kui vaimustav küll võib olla elu teispoole aeda — kauguses, mis näis nii kutsuv ja paljutootav...!

Varane hommikutund. Õues sädeleb lumi täiskuu kirkast helgist. Kõõgis kär-mesti lambivalgel askeldav ema, kes veel noor ja tõusnud jumal teab kunas, et sul endal andis imestada, kuidas ta küll juba jõudnud vorstid valada ja katlast tõsta... suure aurupilve saatel, millega nad vii-dud esikusse jahtuma. Just siis hüiti

meidki, lapsi, — aidati ruttu riidesse ja kutsuti õue... vaatama suurt ja säravat tähte, mis koidueelses taevas hiilgas kui ime ja ilmutis omas violetses helgis. Pakane tiksub, kirgas täiskuu helendab lumiste metsade kohal... Üle hangedes õue ja majakatuste ning kaugenevate sink-jate põldude, kuhu küünitab meie ootus-ärev pilk, lehvib aga mingi seletamatult salapärase meloodia. Selline harras helin ja viis, mis üheaegselt nagu kutsuks ja keelaks, lubaks ja kohustaks, tõotaks õnne ja rahulolu edaspidiseil päevil, mil-lal juba oma jalg usaldab astuda kodu-künniselt kaugemale.

Õnne taotlus lapse kujutluses ei vaja palju. Päevad mööduvad siis kui tunnid, aastad kaovad... kuid mälestused jäävad helisema...

Isa, kes sõitnud linna — salapäraselt ja lastele teadmata, ema vihjed jõulu-vanale, poiste ühine retk metsa kuuse järele, värsked saia lõhn ja tuline katse-kakk... Ootus isa saabumisele ja hämar-duvale õhtule, et oldi peagu haige... Siis lõpuks üllatusrohke kinkide hulk särava jõulupuu all, traditsiooniline jõuluevan-gelium suurest raamatust, kus mitmevär-vilised esitähed näisid kui lilled või pil-did, ja siis pühalikud jõululaulud kõikide juuresolnute õnnelikest südameist...

Jah, see kõik meenub nii kaunina, et nii väga tahad veel kord olla osasaav nende tundide lihtsast, ent ülendavast õnnest.

Kuid sa ei pääse enam sinna helgesse

möödunusse, sest aeg on teinud oma töö. Ning su ootusrõõmsad silmad on kaotanud sära, on tuhmunud murede mõjul, on muutunud valjuks — prilliklaaside taga. Nende klaaside taga, mis nagu kilbiks pettumuste sunnil on tulnud seada ette, et isoleerida kõike sealpoolset kui vähetõotavat iseenese naiivseist lootustist, mis joosnud tühja...

Taas on ebatavalised jõulud. Aastatuhandeid kestnud kutsung ja hüüd „rahu maa peal“ on taas vaid — fraas, ja meie tunded ja tõetaotlused on viidud kaksipidi mõtlemise kõledale teeristile.

Ent pole midagi uut meie päikese all. Suurem kui meie, on ajalugu. Aasta, aastakümme, inimpõlv on liiga lühike etapp selleks, et tõugata troonilt sajan-dite või aastatuhandete tõed. Sõjad, julmus, surijate appihüüded ja troostituna näiv lein — kõik on taas mööduv, unus-

tatav ja andestatav. Kui möödub ainult aastaid. See kõik on see, mis kustub iseenesest nagu halb unenägu ja selle sünge mulje. Mis aga särab ja igavesti püsima jääb, on inimlikud tunded, kui tolle kauni koidutähe helk kaugelt kodu-rajalt, lapsepõlvest, õnneajast... mis ennustas suurt rõõmu ja valguse võitu pimeduse üle. Hommiku saabumist!

Ja muud ma ei vajagi hetkel, kui tee näib olevat kadunud käest, kui öö on pime ja muremõtted peagu lämmatamas meil mõistust. Siis on meie suurimaks toeks usk või teadmine, et pimedus kaob ja saabub hommik ja päike.

Öö ei igavesti saa kesta! Ja taas kuulu-tatakse meie piinatud hingele:

Rahu maa peal, inimestest hea meel!

E. K.

Peaminister prof. J. Uluotsa kõne riigiteenijaile

Riigiteenijate Keskliidu Saadikutekogu koosolek

19. novembril toimus Tallinnas Riigiteenijate Keskliidu ruumides Riigiteenijate Keskliidu Saadikutekogu koosolek. Koosoleku avas Keskliidu esimees E. Nerep. Saadikutekogu nimel ter-vitas ta koosolekule ilmunud peaministrit prof. J. Uluotsa ja märkis muuseas, et Peaministri ilmumist riigiteenijate koosolekule tuleb võtta kui tunnustuseavaldust riigiteenijate organisat-sioonide tööle.

Härra Peaminister pöördus saadikutekogu poole järgmise kõnega:

Väga lugupeetud koosviibijad! Kõigepealt lu bage avaldada tänu austava kutse eest teie täna-sest koosolekust osa võtta. Näen selles kutses õieti seda, et mina peaministrina oma ülesanne-telt ja oma praeguselt ametiselt sinnasamasse ühiskonnagruppi kuulun kuhu teiegi. Neil asja-oludel lubage mulle avaldada mõtteid, mis mul riigiteenijaskonna kohta on olemas.

Kui meie praegusaja riiki võrdleme riigiga, nagu ta möödunud aegadel sajan-dite kestes esi-nes, siis näeme praegusaja riigis väga suurt eri-nest. Varemagaegne riik oli peamiselt kutsutud riigikaitseliste tööd tegema ja sedagi mitte iga-kord riigi abinõudega. Teine tähtsam riigi üles-anne oli tol ajal õiguse eest hoolitsemine, mida riik teostas võrdlemisi väheste riigi abinõudega, suurem osa õiguse kaitset jäi eraisikute korral-dada. Mida enam aega edasi, seda rohkem on riigi ülesannete kogu suurenenud.

Möödunud sajandi keskpaigast peale kuni praegu-seni aasta-aastalt ja, võib öelda koguni, päev-päevalt on riigi ülesannete rohkus kasvanud. Praegusaegne riik ei ole enam ainult riigikait-selisi ülesandeid teostav või õigusemõistmise eest hoolitsev asutus, vaid praegusaegne riik on ikka rohkem ja rohkem arenemas sääraseks korral-duseks, mis haarab kogu riigi ühiskondliku elu.

Sellelt vaatepunktilt on otsustav tähtsus iga praegusaja rahva elus küsimusel, millisel määral riik oma ülesandeid täita suudab? Teie kõik teate väga hästi, et neid ülesandeid, mis praegusaja riik täitma peab, peamiselt täidavad füü-silised isikud, keda meie nimetame riigiametkon-naks ehk teenijaskonnaks. Kui riigi ülesandeid hästi täidetakse, siis on see arvestatav riigi ametnikkonna teenena. Kui neid ülesandeid hal-vasti täidetakse, siis tehakse selles suhtes ette-heiteid — ja seda õigusega — riigi ametnik-konnale. Seega riigi teenijaskonnalt on kutsu-museks kõiki neid funktsioone võimalikult täiel määral ja võimalikult hästi täita, mis praegusaja riigi ülesannetena esinevad.

Ühes sellega riigiteenija erineb tunduval mää-ral harilikust eraõiguslikust teenijast.

Kui võtame ka väga suure eraettevõtja ja tema vastava suure teenijaskonna, on siiski sel puhul tegemist niisuguste ülesannetega, mis esijoones üksiku isiku või üksikute isikute grupi — nagu aktsiaseltsi aktsionäride — kasusid silmas pea-vad. Riigi teenimine aga tähendab eeskätt seda, et siin kogu rahvas ja riik on see peremees. Praegusaja riigi ja rahva elus on riigiteenijas-konnal oma tegevuselt ja ülesannetelt võrratult suur osatähtsus ning vastavalt sellele ka suur vastutus.

Elukogemused on näidanud, et riigiteenijail tu-leb suurt rõhku panna oma kutseoskusele.

Kõrgeimad koolid — ülikoolid ja teised sää-rased asutised — on kutsutud hoolitsema selle eest, et tarviline kõrgema kvalifikatsiooniga riigiteenijaskond tarvilisel määral oleks olemas.

Iseküsimus on aga see, kas riik jaksab kõiki neid isikuid, kes on tarvilisel määral ette val-mistatud, õigele kohale ja õigel viisil oma tee-nistusse võtta. Ei saa salata, et ametnikkonna

õige valik on igal pool teatavaid raskusi sünnitanud. Sihiks peab aga olema säärane valikutoimetus, et ei sõprus, tutvus ega sugulus või muud erilised sidemed poleks sel puhul mõõduandvad, vaid vastavad objektiivsed andmed.

Ent nagu igapäevases isiklikus elus, nõnda ka riigiteenistuses ei ole tähtis ainult oskus, vaid mitte vähemal määral ka kohusetunne.

Niipalju kui ma oskan meie riigi seisukorda selles asjas hinnata, peab tunnustama, et kohusetunne meie riigi ametnikkonnal juba riigi algusest saadik on tähelepandavalt kõrge olnud. Kui ühes või teises suhtes on siin ka mõningaid kõrvalekaldu misi olnud, siis need on olnud üksikud. Meie edaspidine ülesanne peab seisma selles, et Eesti riiki ei sees- ega väljaspool keegi ei võiks hinnata teisiti kui sellise riigina, kus riigi ametnikkond, kõige kõrgemast ülemusest kuni kõige alamal astmel seisva teenijani, oma ülesandeid täidaks ustavalt ja kohusetruult.

Kolmas iseloomustav tunnus riigi ametnikkonna tegevuses on käitumine kaaskodanikega.

Riigi teenimine toob endaga tavaliselt kaasa seda, et igal ametnikul ühel või teisel määral kasutada on riigivõimu. Riigivõimu kasutamine ja käsutamine ei ole aga midagi muud, kui ainult abinõu, mille kaudu ühiskonna ja riigi ülesandeid täidetakse. Tavaliselt on kodanikud, kes riigiteenistuses ei seisa, aga mõnikord ka riigiteenistuses seisvad kodanikud need, kes sel puhul riigiametnikega tegevusvahetorda astuvad. Kui ei ole riigi ametnikkond tarvilisel kõrgusel, siis käitumine kaaskodanike suhtes ei ole mitte säärane, nagu ta olema peaks. Mida kõrgem on aga riiklik kultuur, seda kindlam, seda korrapärasem ja seda rohkem auväärne on ka ametikohtades käitumine kõigi nendega, keda see käitumine puudutab. Mina isiklikult arvan, et Eesti riigi algusest peale kuni praeguseni see käitumine on olnud üldise reeglina auväärne. Kui ka siin üksikuid juhtudel ei ole tarvilisel määral sellest põhireeglist kinni peetud, siis ma loodan, edaspidine areng peab seisma selles, et ka siin üksikuid väärnähteid kõrvaldada.

Nii-siis kõrges ametilise oskus, kohusetunne ja ausus ning käitumise korralikkus, need on need suuremad kohused, mis riigi ametnikkonnal lasuvad. Kui neid kohuseid hästi täidetakse, siis on riigi ülesanded ka hästi täidetud, olgugi et need ülesanded ka väga laialdased oleksid.

Rööbiti kohustustele on aga endastmõistetavalt ka tähtis riigiteenijate õiguslik seisund. Igal pool ja meilgi riigiteenijate õiguslik seisund on tavaliselt erinev erateenistusest. See erinevus ilmneb selles, et riigiteenijate ametisse astumine ja ametist vabastamine ning ka ametis olemine ei ole täiesti võrreldav eraelus oleva teenistuse lepingulise vahekorraga. Riigiteenija ja riik ning erateenija ja eraviisil töötaja erinevad selles mõttes, et riigiteenija ei saa nõnda kergesti oma ametist vabastada kui erateenistuses see võib toime tulla. Aga riigiteenijat ei saa ka nii kergel kujul teenistusse võtta nagu see erateenistuses võib olla. Need suuremad õigused riigiteenijal on seotud nende suuremate kohustustega millest eelpool on juba kõneldud.

Järgmine küsimus, mis riigiteenijat isiklikult ja perekondlikult huvitab, on palk. Tavaliselt ei meil ega ka teistes maades pole riigil võimalik maksta sääraseid palku nagu ühes või teises eratevettes see aset leida võib. Põhjus seisab selles, et erateenistuses võivad olla ettevõtjail teatavil aegadel suuremad tulud ja järelikult on tal siis ka võimalik teha suuremaid kulutusi,

seega ka oma teenijaile maksta kõrgemat palka. Aga ka samas erateenistuses ei ole mitte harv see nähtus, et vastavad tulud vähenevad, võib olla, et ettevõtte üldse kokku langeb, ja sel puhul teenijad oma palga suhtes õige kärbituks osutuvad või koguni vastav ettevõtte likvideeritakse ja erateenijad kõrvaldatakse. Seega erateenistus on rohkem liikuv niihästi tulude kui ka kulude võimaldajana ja seetõttu erateenistuses on sagedasti palgad kõrgemad kui riigiteenistuses, kuid need palgad on üldise reeglina, ja seda ei peeta sagedasti silmas, vähem kindlustatud. Sel viisil riigiteenistus oma palkade mõttes on ikka teatavat keskrada sammuv, ta ei võimalda suuri palku, kuid ta annab teatava kaua-aegsema kindlustuse teenistuse püsivuse mõttes.

Sellele lisandub aga riigiteenija suhtes veel teine iseärasus. Teie teate, et erateenistuses kuni viimase ajani ainult osalt on teostatud pensioni andmist. Riigiteenistuses on pensioni andmine paratamatu nähtus.

Mis puutub praegu Eestis makstavaisse palkadesse ja pensionidesse, siis ei saa salata, et kogu meie elustandard ise on võrdlemisi madal ja seetõttu ka palgad üldiselt madalad. Meie rahva elukord on juba kord säärane. Sõjaaeg toob endaga kaasa, et meie üldse oma nõudmistest peame võrdlemisi tagasihoidlikud olema, vastasel korral meil tekib kogu rahva- ja riigimajanduses ületamatuid raskusi. Aga sel puhul, kui mõningad raskused tekivad, peame arvestama järgnevat.

Kõrgemapalgalised saavad raskustest üle, ilma et neil, mulle näib, peaks sellel raskel ajal palgatoetusega tegemist olema. Mis puutub neisse, kellel palk on üsna väike, siis neile tuleb ühel või teisel viisil teatavat toetust soetada. Teie teate, et näiteks praegu, eriti pealinnas, aga ka mujal, korteriüür võrdlemisi suure hulga palgast enda alla võtab. Seda asjaolu nii riigiteenijate kui ka muude teenijate suhtes silmas pidades on nüüd vabariigi valitsus, ja — ma loodan, et edaspidi samuti ka rahvaesindus püüdnud lahendada sel teel, et väikekorteri üürihindu reguleeritaks. Teie saate aru et see majaperemeestele ühel või teisel viisil kahju toob.

Aga meie oleme püüdnud korterite üüriseadust nii korraldada, et õiglase üürihind leitaks ja siis ei peaks olema õigustatud nurinat ei majaperemeestel ega ka neil, kes üüri maksavad.

Neile, kelle palk on kõrgem, soovitaksin küll arvestada praegusest sõjaajast tingitud olustikku ja sel viisil püüda oma senise palgaga läbi saada. Järelikult niihästi palkade kui ka pensionide suhtes ma ei tahaks praegu mingisuguseid lubadusi anda. Tahaksin ainult üht öelda ja nimelt seda: seal, kus osutub tingimata vajalikeks raskustest üle saada, püüab vabariigi valitsus ja rahvaesindus kõik teha, mis iganes võimalik on.

Kõne lõppedes E. Nerep avaldas Peaministrile koosolijate nimel tänu ja palus edasi anda riigiteenijate austusavaldus Vabariigi Presidendile.

Peaministri lahkudes valitakse koosolekujuhatajateks E. Nerep ja V. Rutnik, sekretärideks J. Martens ja J. Pipar.

Enne tegelikku töö juurde asumist kuulati ära Statistika Keskbüroo üldosakonna juhataja H. Reimanni referaat.

Referent avaldas huvitavaid andmeid riigiteenijate elatusmakumusest.

Büdzeti uurimise andmetel riigiteenija keskmine elatustase on veidi kõrgem tööliste omast. Võrreldes aga Rootsiga kulub meil elamiseks

saadavast tulust 78% ja kultuuriliseks ning muuks otstarbeks 22%. Seevastu Rootsis kulub elamiseks 60% ja muude nõuete rahuldamiseks 40% (peamiselt kultuurilised nõuded). Meie riigiteenijad, kelle palk on keskmiselt 100–110 kr. kuus ja kelle leibkonnas 5–6 inimest, kannavad juba alatoitluse all. Korralik elatustase 2 lapsega perekonnal on praegu 150 kr. kuus. Sellises perekonnas ei tule enam ette alatoitluse ja vaesuse nähteid. Meil tuleb praegu lähtuda 1937. a. elatustasemest ja sellelt tasemelt ei tohiks meie elatustase enam alla langeda. Kõrgtasemel olid riigiteenijate palgad 1932. aastal. Siis vähendati riigiteenijate palku. 1935. a. veidi tõsteti ja 1. oktoobril 1937. a. oli viimane riigiteenijate tasude tõstmine. Riigiteenijate palkade liiklust on raske jälgida, sest sellega ei tegele keegi peale Riigikassa ja sellepärast peame kasutama ainult Riigikassa andmeid. Nominaalne palkaliikumine on 20% praegu kõrgem kui oli 1930. aastal, kusjuures elatusmaksumus on tõusnud samal ajal 8%. Seega riigiteenijate reaalteenistus on näilikult tõusnud. Ehkki kriisi ajal riigiteenijate palku vähendati, paranes sellegi poolest nende elatustase. Elatustase peaks püsima 1934/1935. a. tasemel.

Elumaksumuse indeksid oktoobris 1939. a.: toidained 94, korter ja küte 101,3, riietus 100, puhastus 97, reiseid ja liiklust 101, haridus 115 ja muud 116.

Praegusel ajal riigiteenija toitlus esineb 33% ümber. Eriuurimusandmeid arvesse võttes on praeguse elumaksumuse indeks 123, kuid ametlikult esineb 105,5. Kõrvutades tööliselumaksumust riigiteenijate elumaksumusega oli riigiteenijate reaalteenistus 1938. a. 88%, arvesse võttes võrdluseks 1934. a. andmeid. Riigiteenijate palgad peaksid kõrgemad olema 13% võrreldes kriisiaegse palgatasemega.

On oluline vaadelda riigiteenijate palgataseme kujunemist viimastel aastatel. Tallinna ja Nõmme riigiteenijate keskmine palgatase oli 1937. a. 101,36%. Elumaksumus oli oktoobrikuust 1937 kuni oktoobrini 1939. a. 8,5% tõusnud. Palgad aga ei ole tõusnud. Keskmine riigiteenija palk oli 1937. a. 118 kr. ja 1939. a. kr. 120,6, seega tõus kõigest 1,5%.

Reaalteenistuse indeks oli 1937. a. 93,05.

Parandatud reaalteenistuse indeks on praegu 95,7.

Elatustase aga on statistiliste uurimiste järgi langenud. Et säilitada 1937. aasta palgataset, peaks elumaksumuse tõusu tendentsi arvesse võttes parandama palku vähemalt 5%.

Lähtudes 1937. a. uue büdžeti uurimise tulemustest on riigiteenijate reaalteenistus võrreldes 1934. aastaga vähenenud vähemalt 13%, millist asjaolu tuleb palganõudmise küsimuse käsitlemisel arvesse võtta. Samuti tuleks peatuda lasteabiraha suurendamise juures.

Keskliidu tegevusaruande esitab Keskliidu esimees E. Nerep, kes konstateerib, et Keskliidu koosseis on kasvanud ühe liikme võrra. Riigiteenijate Keskliidul on oma ruumid ja klubi, mis on nõudnud rohket tööd. Töö on toimunud lahkelideta. Saadikutekogu oli kavatsetud kokku kutsuda kaks korda aastas, kuid aeg ei olnud selleks soodus. Kohtuministeeriumis valminud Riigiteenistusseaduse eelnõu on olnud Keskliidu juhatuses arutamisel ja seisukoha võtmiseks. Eelmise Saadikutekogu poolt vastuvõetud otsused majanduslikes küsimustes ei ole täitmist leidnud. Esimees E. Nerep ühes abimees V. Rutnikuga käisid Majandusministri

juures. Seal anti lootust korteriraha saamiseks vähemalt neile riigiteenijatele, kes elavad Tallinnas ja Nõmmel. Samuti arvas härra Majandusminister, et võiks kaaluda teenistusvanuse-tasu andmist peale 15 aasta väljateenimist.

Rahalised aruanded kannab ette laekur Kangur.

Tulude-kulude aruanne 11.803,51 krooni ja 1939./40. a. eelarve 10.510 kr. suuruses kinnitatakse.

Läbirääkimistel Saadikutekogu liige J. Rukki rõhutab, et enne olime aktiivsed. Aktiivsusest loobusime üleminekuajajärgul. Pidime seda tegema riigi ja rahva kasuks. Nüüd on ajad muutunud ja ka meie peaksime muutuma aktiivsemaks. Nende palkadega, mis praegu väiksematele teenijatele makstakse, enam edasi ei saa. Meie peame kohapeal aktiivseks muutuma. Seejuures ei tarvitse meie riigi ja rahva huve riivata.

Härra Salum esitab küsimuse: Kuidas konjunktuurimaks võiks puudutada riigiteenijat. Esimees E. Nerep selgitab, et konjunktuuri-tuurimaks peaks puudutada neid, kes konjunktuorolukorrast rohkem tulu on saanud. Ühtlasi avaldab E. Nerep arvamist, et ei ole halb, kui kohapealsed kutseorganisatsioonid muutuvad oma tegevuses aktiivsemaks, mis omakorda tiivustab Keskliidu tegevust.

Saadikutekogu liige Viilup toob näiteid, kuidas üksikuil juhtudel maal tehakse ülekohut maksu määramisega. E. Nerep vastab, et kogukonnaks osas on juhatusel ettepanek, et seadus tuleks revideerimisele võtta.

Tartu Ülikooliteenijate Ühingu esindaja teatab, et Tartu Ülikooliteenijad on väheste palkade tõttu asetatud seisukorda, kus 80% teenijast kannatab alatoitluse all. Palub Saadikutekogu vastu võtta ettepanek, et nende palgaolud võetaks parandusele. Saadikutekogu ühineb Tartu Ülikooliteenijate Ühingu ettepanekuga.

Saaremaa Riigiteenijate Ühingu esindaja kannab ette Saaremaa isearalise olukorra. Teeb ettepaneku, et elukalliduse rajoonid kaotataks. Saaremaa riigiteenijad teevad ettepaneku, et riigiteenijate palku tõstetaks 25%.

Tolliteenijate Ühingu esindaja Jalakas soovib, et ühingud asuksid ise elukalliduse kohta statistiliste andmete kogumisele. Juhatuses esimees E. Nerep selgitab, et Keskliidu juhatus esineb Saaremaa riigiteenijate küsimuses nende kirja kohaselt.

Läbirääkimistel enam sõna ei võeta. Koosolekujuhataja asub Keskliidu poolt tehtud ettepaneku ettelugemisele.

Silmas pidades, et 1) riigiteenijaskonna, eriti väiksemapalgaliste tasud ei vasta mitte üksi viimasel ajal, vaid juba 2–3 aasta kestel tekkinud elukallidusele,

2) et need tasud pole juba ka varem vastanud elumaksumusele, leiab Riigiteenijate Keskliidu Saadikutekogu, et neid tasusid tuleb parandada. Eeskätt soovib Saadikutekogu teostada järgmisi abinõusid:

1. Maksta korteriraha ka neile riigiteenijatele, kes seda seni ei saa, eriti seal, kus korterite üürihinnad kõrgemad tavalisest.
2. Suurendada vanusetasunorme ja pikendada vanusetasu tabelis ettenähtud väljateenimise aega nii, et vanusetasu tõuseks ka peale 15 a. teenistuse.
3. Maksa aasta lõpuks ühekordset palgalisa.
4. Ühtlustada tasud ja kohustused kõikide riigilt palgasaaajate vahel.
5. Arvata üüriseaduse alla korterid kuni 60 ruutmeetrit

Veel morsist ja morsistidest

Olles tihedamas kokkupuutumises ekspluatatsioonialaga julgen veelkord sõna võtta selle kohta, mis esile on toodud M-iss'i poolt kirjutises „Morsist ja morsistidest“. Näib, et M-iss ei tee vahet ameti ettevalmistamise ja teatud ala spetsialiseerumise vahel, mis viib teda nähtavasti ekslikule järelduse tegemisele. Ta kirjutab, et „morsitöö laimatuks sooritamiseks on vaja mainitud kutsele vajalikke eeldusi, kui mitte, nagu mõned kinitavad koguni morsianti“ jne. Oma viimases kirjutises ei mõelnud ma välja tõsta eriti morsitööd või morsiste, vaid tõin ühe näitena, kuidas praktiline ettevalmistamine võib kannatada suure teoreetiliste teadmiste pagasi all. Et aga M-iss esile tõstab morsitöö-küsimuse, siis kasutan juhust, et siin pisut pikemalt peatuda.

Ametnik-õpilaselt, kes on sooritanud eksami, ei või nõuda, et ta muutuks paugupealt spetsiks ükskõik millisel tööalal ja suudaks võistelda vana praktiseerunud ametnikuga, ütleme — morsistiga. Seda polegi vaja. On vaid mõõdapääsemata, et sooritanud eksami kandidaat tuleks toime oma tööga, — ka morsitööga, kui temale see töö täita antakse. Seni kui morsitöö äraõppimine piirdub ainult sellega, et morsikirja kätte saada, nagu väidab M-iss, ei või järeltulev põlv anda isegi keskpärast morsisti, rääkimata heast morsistist ehk morsistist-spetsialistist. On ju selge, et pole kuigi palju inimesi, niinimetatud universaalinimesi, kes võivad olla igal alal eriteadlased, spetsialistid. Sellepärast näib olevat ots-

tarbekohane, kui iga töötajaja paigutatakse niisugusele tööalale, mis vastab tema kalduvustele, tema eriomadustele. Kuid need eriomadused selguvad hiljem, siis kui töötajaja on mõned aastad tööd tehes praktilise kooli läbi läinud. Selleks tuleb anda võimalus ametnik-õpilasele saada ümmargune ettevalmistus kõigil tööaladel, ka morsitöös. Leitakse aga, et morsitöö on niivõrd vähenenud, et seda tarvis polegi korralikult õppida, siis tuleks see aine õppeprogrammist välja lülitada. Kuid siis, kui tahetakse järjekindel olla, tuleks ka kõik teised õppeained, kus käsitatakse neid töid, mis tegelikult elus vähem ette tulevad, õppeprogrammis jätta viimasele plaanile või täitsa välja. Et seda pole aga tehtud seni, siis peab arvama, et mitte ilma kaaluva põhjusega. Väiksemates postiasutistes terve töö koosneb just väikestest töödest, välja arvatud ehk lihtpost ja telefonikõned, mis mängivad domineerivat osa. Järelikult peaks siis pearõhku panema ametnik-õpilaste õpetamisel nende tööde peale. M-iss ei pea morsitööd mikski ja soovib selle arvel „puhast“ teha teiste õppeainete kasuks. Ta arvab, et telegraafitööd, selle vähesuse tõttu, võivad ära teha telefon, sest telefoniga „morsitamine“ olevat veel korralikum. Kas see arvamine ei vaja mitte korrigeerimist? Kindlasti. Selleks lubatagu tuua vähe statistikat. Alltoodud andmed peaksid andma pildi telegraafitöö koormisest ühes maakonnalinna postkontoris alates majandusmadalkonjunktuuri ajast, s. o. 1933/34. aastast näitab telegraafitöö tõusu järgmiselt:

6. Korterite ehitusfondi täiendada.
7. Kohustada kõiki riigiasutisi ja ettevõtteid maksma kõigile tööjõududele lasteabiraha riigiteenijate lasteabiraha seaduses ettenähtud normide alusel.
8. Kogukonnamaksu seadus võtta muutmisele eesmärgiga rajada maks õiglasemale alusele.

Ettepanekud võetakse vastu.

Keskliidu juhatusse valitakse: E. Nerep, R. Kangur ja P. Jalaja Tallinna Riigiteenijate Ühingust. V. Rutnik, A. Liiv ja E. Teras Raudteelaste Ühingust. J. Martens ja A. Kannes Postiteenijate Kutseühingust. A. Merilaid Postitelegr.-telefoni Tehnilise Ala Teenijate Ühingust. Keremann Põllutööministeeriumi Ühingust. Ormiste ja Sarapuu Veeteede Talituse Ametnikkude Ühingust. Fiskar Maanteelaste Ühingust. Neemre Eesti Kohtunikkude Ühingust. Pipar ja Kalvet Metsateenijate Ühingust ning Jalakas Tolliteenijate Ühingust.

1934./35. a. eelm. a-ga võrreldes tõusis töö	6,7%
1935./36. a. „ „ „ „ „	3,8%
1936./37. a. „ „ „ „ „	5,3%
1937./38. a. „ „ „ „ „	7,92%
1938./39. a. „ „ „ „ „	7,68%

Arvuliselt ulatub läbitöötatud telegrammide hulk üle saja tuhande telegrammi. Sooviksin meeleldi tõendust, kuidas M-iss tuleks tegelikult toime, kui mainitud asutises kaotataks ära telegraafiaparaadid, asendades telefoniga.

Võib oletada, et M-iss ei mõelnud sellise koormatiseaga asutist, vaid väiksemaid, kuhu on telegraafiaparaadi asemel üles seatud telefoniaparaat telegrammide va-

hetamiseks. Et paljudes asutistes on morsi asemel tarvitusele võetud telefon, siis arvatavasti neil samadel kaalutlustel ja eeldustel, millest lähtub M-iss. Aga kui M-iss ja need, kelle algatusel on see kord maksma pandud, pidanuksid töötama telefonil, olnuksid varem töötanud morsil, siis nad ei sooviks küll morsist loobuda telefoni kasuks. Telefon on kahtlemata eelistatavam vahend ja hõlpsasti käsitletav side pidamiseks kodanikkude vahel. Kuid telegrammide vahetamises ei suuda ta küll võistelda morsiaparaadiga ei kiiruses, ei täpsuses, ei aja säästmises, ei produktiivsuses ega sobivuses. Siin võiks seda tõendada põhjalikumalt jälle statistiliste andmetega, kui see ei viiks pikale. Kuid tähendan, et mõõtmised on näidanud, et telegrammi läbikäik telefoni teel sünnib morsist keskmiselt 25—40% aeglasemalt. Eksimuste ja moonutuste kohta võiks sedasama öelda. Sealjuures esinevad aga mitut liiki ebasobivad kõrvalnähted. Näiteks on võimatu kindlaks teha, kellest või millest sõltus eksimus või moonutus, — kas telegrammi üleandjast, vastuvõtjast, ebakuuldavusest või muist atmosfäärilistest tingimustest. Rahatelegrammi üleandmine või vastuvõtmine telefoni teel kujundab enesest kompleksemaid protseduuri, kuna selleks on ette nähtud eri kord, mida vaevalt osutub võimalikuks muuta. Nii et „morsitamine“ telefoni teel ei ole kaugeltki kiiduväärt asi, nagu arvab M-iss.

Aga ometigi seisame ühes M-iss'iga tõsiasja ees, et paljudes asutistes, paiguti isegi III klassi postkontorites, on morsid asendatud telefoniaparaatidega. Kas telegrammide vahetamine sel teel on otstarbekohasem, siis selle kohta peaks andma selgituse eeltoodud read. Kuid telegraafiaparaadi morsi arvel, mille väärtust ei saa alahinnata telegraafitöö vahendina, on seega „puhast“ tehtud telefoni kasuks. Vaadates otstarbekohasuse või ratsionaalsuse seisukohast, toob „morsitamine“ telefoni kaudu mõndagi keerulikkust ja ülearust tööd juurde, mida ei tarvitseks teha töötades morsi abil. Näiteks postikauged, nende registreerimine ja kõnetšekkide kontrollimine. Nende kõneliikide all vahetatakse telegramme. Kui arvatakse, et mainitud töö pole nimetamisväärne ja pole kuigi suur ning ei nõua kuigi palju ajakulu, siis ei näi see arvamine paika pida- vat. Kasutan siin jälle andmeid. Samas asutises, kus mainisin telegraafitöö tõusu, ulatub telefoni kaudu läbi töötatud

telegrammide hulk kuus kuni 800 telegrammini. Seega tuleb kaugejaamal anda sama palju postikauged, välja kirjutada samapalju kauged-tšekke ja saata need kontrollimiseks kohalikule postkontorile, et viimane tšekid aparaadi-päeviku sissekannetega täpselt võrdleks, alla kirjutaks, märkmega „õige“ varustaks ja siis telefonivõrgule tagasi saadaks.

Kui ühe säärase tšeki võrdlemise ehk kontrollimise, allakirjutamise ja märkmega (õige) varustamise peale arvestada ajakulu 1 minut, mis tegelikult ka ära kulub, siis saame kogu ajakulu 800 minutit ehk 13½ tundi. Sellega läheb ühel asutisel eaproduktiivse, ebavajaliku töö arvel kaotsi 13½ tundi kuu s, millest on tõesti kahju. Telefonivõrgus on see töö normeeritud, kuulub normide hulka, kuna postkontoris ei ole ja tuleb lugeda aja kaotuseks. Samuti on veel ajakaotusi, mis tingitud telefonijuhtmete koormatusest, kus paraku telegrammide üleandmisega tuleb oodata, riskides hilinemisega. Võiksin toodud loetelu veel täiendada paljude asjaoludega, mis kõik räägivad telefonil „morsitamise“ kahjuks ja näitavad, et morsi asendamine telefoniga telegrammide vahetamise otstarbeks ei ole ratsionaalne. Telefonile jäägu tema ülesanded, ja neid on isegi sedavõrd palju, et ta vaevalt suudab rahuldada nõudeid. Telegraafiaparaadid, ka morsi, täidavad oma ülesandeid ja küllalt rahuldavalt, otstarbekohaselt. Tollal, kui hakati morsiaparaate asendama telefoniaparaatidega, valitses arvamine, et telegraafitöö kaob sootuks ja telegraafiaparaatide tähtsus ühes sellega. Kuid, nagu tegelik elu näitab, ei leia see väide tõendust. Telegraafitöö on näidanud viimase viie aasta jooksul tõusu umbes 30%. See tõus on leidnud aset ka mujal, peale siinmainitud asutise. See asjaolu annab küllalt põhjust revideerimisele võtta endised arvamised ja seisukohad. Loodetavasti seda ka tehakse. Nii oleks küllalt põhjust oodata, et lähemal ajal morsiaparaadid oma endistele kohtadele asetatakse, kus nad saaksid neid ülesandeid täita, mis nendele kuuluvad. Vähe-malt III klassi postkontorites ja sealt ülespoole peaksid leiduma töötamisvahendina morsiaparaadid. Siit välja minnes või seda arvestades ei võiks ametnik-õpilastel tekkida arvamine, et morsitööd pole tarvis õppida, nagu oleks see juba ajast ja arust läinud ja tarbetu vaevanägemine.

H-ik.

Telefoniabonendi vanusemäär vajaks lähemat määritlemist

Telefonimäärustiku põhjal võivad telefoniabonentideks olla kõik Eesti Vabariigi elanikud. Järelikult — ka alaealine võib aboneerida postiametkonnalt telefoniseadme. Kuna seadus näeb ette peale muude vastutuste ka vastutuse telefoni kasutamismaksude ja abonendi hoole alla antud riigi telefoniabinõude eest, siis kerkib küsimus, kuidas ühel või teisel juhtumil alaealine abonent saaks olla postiametkonna ees vastutav.

Seaduses peale täisealisuse üldist vanusepiiri vastutuse suhtes pole. Eriseadused aga määravad sageli piirid, milleni jõudmisel isikud hakkavad omama õigusi ja kandma kohustusi.

Nii Kriminaalseadustiku järgi alla 12 a. isikud süütegude eest ei vastuta.

12 a. kuni 17 a. vastutavad aga siis, kui nad oma teo iseloomust ja tagajärgedest aru saavad. Tsiviilseaduste järele võib nõuda ja kosta igaüks, kuid alaealiste eest tegutsevad hooldajad. Balti Eraseaduse § 222 järele ei kanna vanemad tsiviilvastutust laste süütegude tagajärjel.

Abielluda võivad mehed alates 18 a. ja naised — 16 a., kuid alaealsed abiellulised jäävad seaduse ees ikkagi alaealisteks.

Täisealiseks saab inimene 20 aastaseks (tsiviiltäisiga) ja alles siis omab ta teovõimet, s. o. õigust juriidiliste tagajärgedega teotseda (müüa varandust, sõlmida lepinguid jne.) Eriti mõjuvatel põhjustel võidakse küll alaealine tunnustada täisealiseks, kuid kunagi mitte enne 18 aastaseks saamist.

Ülaltoodu olgu mainitud selleks, et näidata, kuivõrd tülikas ja komplitseeritud oleks lahendada alaealise abonendiga kõiki vastutusküsimusi, millega abonent on seotud postiseaduse ja selle rakendusees-

kirjade — telefonimäärustiku — põhjal.

Meil on mõningate postioperatsioonide puhul alaealiste suhtes nähtud ette vanusemäära piirid. Nii, näiteks, nimekastide abonentideks ei saa olla isikud vanusega alla 17 aastat. Ja adressaatidele vanusega alla 17 aastat „nõudmiseni“ adresseeritud postisaadetisi ei väljastata. Eranähtaks on juhud, kui nendega on ligi kas keegi vanemaist või perekonna täisealistest liikmeist või jälle hooldajaist või täisealistest isikuist, kelle hooleks on nende kasvatus või järelevalve. Ehk jälle, kui siinnimetatud isikutest keegi on andnud kaasa alla 17 aastasele kirjaliku loa „nõudmiseni“ saadetiste vastuvõtmiseks.

Siin on seaduse normistik alaealiste n. ö. iseseisvat korrespondeerimist posti vahetaltusel tõkestanud ja selle teatava vanuseni seadnud vanemate ja hooldajate kontrolli alla.

Samuti ringhäälingu talituses on klientuuri vanusele tõmmatud piirid: raadio loanõtutaja peab olema vähemalt 18 a. vana. Alla seda vanust võidakse lubasid anda ainult vanemate või hooldajate vastutusel.

Ja küllap siin on olulisi põhjendusi, miks seaduse normidega on tõmmatud sellised vanusepiirid.

Kas ei vajaks ka telefoniabonentkonna vanusepiir täpsemat ja lähemat määritlemist, kui seda praegusest telefonimäärustikust võib järeldada. Praegu pole küllalt selge, kas „kõikide elanike“ mõistesse on mahutatud ka alaealsed või tuleb neid teatud vanusepiirini sealt eraldada.

Igatahes asutised kohtadel kuuleks meeeldi vastavate instituutide näpunäiteid selle kohta, missuguses vanuses võib alaealine astuda abonentvahekorda postiametkonnaga.

E. M.

Rõõmsaid jõulupühi ja õnnelikku uut aastat

*soovib oma lugejaile,
kaastöölisile
ja kuulutajaile*

„Postiarv“

Võõra ikke alt Eesti Vabariigi postini

Katkendeid H. Rikandi mälestuskogust

8

„Kui see minu teha oleks!...“

Kes meist, postiinimestest, ei teaks, mis sünnib jõulu ja uusaasta paiku meie asutistes ning kuidas tuleb maadelda töö ülevõimuga kevadpühade ajal.

Riia postkontoris olid mõnel aastal need ajad otse hirmsad. Lauad, sorteerimiskapid, aknalauad, korvid, kastid, kotid kõik kirju täis, ei ole enam kohta, kuhu astuda, ei pilu, kuhu sorteeritavat kirja pista. Osakondade juhatajad, kontori kantseleiametnikud, kõik on juba päevade kaupa ainult sorteerijail abiks; siis võetakse ringkonnavalitsusest, kuipalju iganes saab, — inimesed töötavad nagu hullumeelsed, kuid virnad, kuhjad, mäed ei vähene, sest enam kui eest ära suudetakse toimetada, tuleb uut kraami aina juurde. Samasugune lugu või vahest ehk halvemgi oli pakkide osakonnas. Nende kuhjad kasvasid nii, et hakka või redeliga otsa ronima.

Kirjade läbitöötamiseks katsuti kord isegi sõdurite abi kasutada. Paluti neid kasarmuist saata. Et sellest midagi välja tulla ei võinud, pidanuks juba ette mõistatav olema. Kui juba teistelt aladelt juurde komandeeritud postlasedki siinseks tööks vajalise rutiini puudusel küllalt hoogsalt töötada ei suutnud, mida võis siis oodata kohmakailt sõdureilt, kellest mõni vahest isegi aadresse defreerida ei osanud.

Nägin postkontori teenijate piinatud nägusid, nende aukuvajunud ja punaseks paistetanud silmi, ning teadsin nende magamata öid. Nende piltide mõjul meenus mulle ikka too õnnetu vana-aastaõhtu, millal mu isa Võru Postkontoris igavikuna tunduvate tundide kaupa mu vabanemist päevasest tööst ootas, et mind ainult kuueks-seitsmeks talveöö-tunniks maale koju jõulupuule viia. Meenusid isa tookordsed kibedusega üteldud sõnad sunnitööst, millesse olin sattunud, meenusid mu vana hea kooliinspektori sõnad: „Õnnetu inimene! Valisite enesele raske tee!“ Ja siis tekkis hinges nii meeletu viha ülekohtu vastu, mis meie armetule ametkonnale tehti, et oleksin kas või sealsamas lõhkuma võinud hakata.

Mina isiklikult ei võinud tol ajal kaevata. Kui palgaolud maha arvata, siis

oli mul noil aastail, nimelt kuni Vene-Jaapani sõjani päris kuldne põli. Talvel 8 tundi palavail suvepäevil kõigest ainult 6 tundi päevas tööd (mõnel aastal töötasime suvel ainult kuni kella kaheni päeval). Kõik muu ajake oli enese kasutada. Ja pühapäevad ning igasugused kroonu- ja kirikupühad — neid oli ju vanas Venes õnnistatud hulk. Aga mina ja teised säärased kantseleirotid olime ju ikkagi üksikud, olime ametkonnas erandiks. Too suur hulk, kõik nood lugematud postlased üle laia Venemaa, nood moodsa, liberaalse aja pärisorjad, nood olid uued Prometheused, mitte enam mingid luulesünnitused, vaid tõelised orjuse külge needitud Prometheused, kes kuust kuusse, aastast aastasse ainustki vaba päeva ei näinud; kes muud ei tundnudki, kui tapvat tööd teenistuses ja rõhuvat puudust kodudes. See pidi vihaga täitma nende õnnetute inimeste noidki ametivendi, kes ise kuidagi nagu ime-teol inimlikumais oludes teenida said.

Kuidas oligi võimalik rahuliseks jääda, kui vähegi mõtelda ja küsida viitsisid, mis mõte oli tolle kopika-murdosalisel puhaskasul, mis — läbistikku — iga üksikisiku peale Vene riigi 130 miljonist inimesest langes tolle sündsusetu poliitika tõttu, mida riik postiteenijate kallal tarvitas. Ühes ja samas linnakeses kõrvuti teeniv ja tööaja ning mitmekesisuse poolest märksa kergemais oludes töötav väike renteiametnik sai tunduvalt paremat palka kui samas ametiklassis seisev postiametnik; samaastmelises ametis seisev aktsiisiametnik aga oma ehtsa pidupõlve juures pistis kaks kolna korda suurema palga taskusse. Miks? Ainult sellepärast, et nad suuremaid rahasummasid sissekasseerivais asutistes töötasid ja et neid ka arvuliselt vähem oli kui postlasi. Kui see mitte riiklik ülekohus ühe osa oma teenijate vastu ei olnud, mis oli seda siis veel?

Mäletan, kuidas kord — juba uues postihoones, kus vähemasti teenistusruumid, endiste koobastikutaoliste ruumidega võrreldes, korralikud olid — jõulu ja uusaasta masendava tööpildi juures mu peast mõte läbi sähvatas:

„Kui see minu teha oleks, selle ülekohtu pühiksin mina küll minema!“

Kas ma võisin tookord uneski näha, et kord saatus mulle selle võimaluse annab?

Vaata, miks ma nii vara, kui esimesed Eesti posti-telegraafi-telefoni loomisvalud aina lubasid, postiteenijate pühaderahu läbiviimiseks töötama hakkasin.

Käsi käes „Vanemuisega“.

Kuigi Riia p. t. ringkonnaülem, armeenlasest tõsivenelane Jevangulov, nagu ülalpool kirjeldatud, oma korraldustes täielist sallimatust meie rahvuse suhtes üles näitas, tekkis selles asjas aga ajuti ka kummalisi vastuoksusi, kus ta näis nagu pesuehtsat rahvuslikku tolerantsust kehastavat. Sellest siin paar pilti.

Maaailmasõja päevil sõjalistel põhjustel evakueeritavatele sõjaväeosadele ning riiklikele ja omavalitsusasutistele ruumide otsimise kohustus seisis nende kohaliste linnavalitsuste peal, kuhu tähendatud sõjaväeosad ning asutised evakueeriti. Suurtel sakslaste pealetungi aegadel Vene läänepiiril 1915—1917. aastatel evakueeriti sealt lugematud asutised, neist paljud Tartusse ja teistesse linnadesse Eesti piirkonnas. Tartu tolleaegse sakslasest linnapea v. Grevingk'i palavaimaks sooviks oli „Vanemuise“ ruume Tartusse evakueeritavate sõjaväeosade kasarmuks anda. Sellele mürgisele kavatsusele olid „Vanemuise“ hingehoidjad tükki aega sel kombel vastu panna suutnud, et nad ise oma jalad villi jooksid Tartusse saadetavatele uutele väeosadele ruume otsides, et siis v. Grevingkile osutada: „Vaadake, seal on ju veel ruume, mida võib rekviireerida.“ Aga uusi ruume oli ikka ja ikka jälle vaja; ent võtta polnud neid viimaks enam kuskilt. Nii tuli siis kord järg ikkagi ka „Vanemuise“ kätte. Oli käsk tulnud Riia pt. ringkonnavalitsuse evakueerimiseks Tartusse. Küllap vist „Vanemuise“ juhatus ise sellest kinni haaras, et meid oma ruumesse saada. Oli ju vähemasti siis seda arvata, et ruumid rikkumata jäävad, mida aga soldatite kasarmuks muudetud majast iialgi loota poleks võidud. Nagu hiljem selgus, poleks „Vanemuise“ juhatus paremat valikut üldse teha saanud, tulnuks siis sinna või evakueeritud inglidki.

Ma ei tahtnud Riias oma kõrvu uskuda, kui kuulsin, et meile ruumid „Vanemuises“ on määratud. Aga tõsi ta oli. Kui Tartusse jõudsimme ja „Vanemuisesse“ sisse kolisime, olid kõik ruumid meile vabad endi alla võtmiseks; mäletavasti ainult üht-kaht väikest toakest

keldrikorral paluti kas majahoidja või puhvetipidaja eluruumiks jätta. Tegelikult aga jäeti Seltsi kasutada suur saal, näitelava ja selle kõrvaltoad, samuti kogu puhvetiruum. Selle soovi, nagu ma hiljem kuulsin, olid vist üles tõstnud Jevangulov, tema abi Preskott ja asjur Pastuhov, kuna polnud ju põhjust takistada Seltsi tegevust, niikaua kui meile kõiki ruume vaja ei olnud. Siis lepitati veel kokku hoone küttekulude asjus. Otsustati kulud lihtsalt poolitada.

„Vanemuine“ aga laulis ja mängis edasi, nagu poleks keegi ta kandle peale hammast ihunud ega tal suud sulgeda katsunud.

Seda aga ei suutnud linnapea von Grevingk ära seedida. Ta hakkas üha agaramalt ja tungivamalt „Vanemuise“ saali sõjaväeosadele välja pakkuma.

„Vanemuise“ juhatus aga näitas näpuga meie poole. Ega neil enam midagi ütelda olevat. Kõnelgu härra linnapea posti-telegraafi ringkonnaülemaga.

Ringkonnaülem aga muheles habemesse ja vastas üliviiisakalt. „Ma ei tea teile midagi lubada. Homme, ülehommel võib mulle käsk tulla uusi evakueeritavaid varandusi Tartus vastu võtta; kuhu ma need siis paigutan?“

Nii elasime „Vanemuisega“ vennalikult kõrvuti edasi. Päris idüllilist elu, nagu kaks noort armastajat.

Kuid v. Grevingk'ile ei andnud see armastus unerahu, ta tuli ikka ja ikka jälle sama jutuga: „Vanemuise“ vabad ruumid sõdureile!

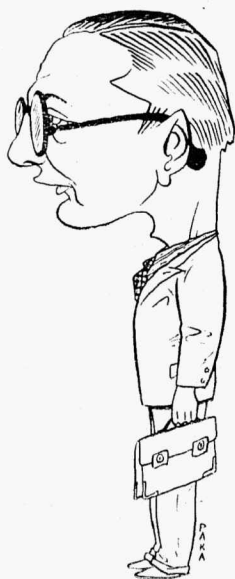
Siis, kord ühel päeval, kolisin ma Jevangulovi soovil oma toimkonnaga¹⁾ suure saali. Tegime seal end hästi laiaks, et võimalikult suurt ruumi enda alla võtta.

Igal hommikul töösse asudes oli esimeseks mureks lauad hästi avaralt laiali asetada. Ja siis läks kummaline tegevus lahti: saali ühes otsas kuiv kantseleitöö, teises otsas näitelaval aga hr. Simmi juhatusel hoogne kunstijumala kummardamisele valmistumine. Kui tihti aga juhatus sedagi, et meie tasast sulekabinat mattis haarav orkestrimäng. Säärastel kordadel oli küll nii, et töö vahest edeneda ei tahtnud, kuna meel ikka muusika poole käis, kuid ega sellest tohtinud kellelegi niitsatada: viimaks veel nõutakse sind väiksesse saali tagasi, kuna „Vanemuine“ tegutsemisvõimaluse kaotab, vaa-ta siis!

¹⁾ Tol korral vene keeles: „lauaga“.

Ins. R. Jaanus,

Tartumaa võrguülem

Niisiis mitte üksi „Vanemuise“ saali hoidmisega Seltsi jaoks, vaid ka õige riikliku küttekulu tasumisega, peale tüüri-maksu, aitas ringkonna valitsus neil päe-vil „Vanemuise“ seltsi. Seltsi juhatus, seda kõike hinnates, katsus ka omalt poolt kõigega, mis võis, vastu tulla, nii et vahetõttu mõlema asutise vahel kõige parem oli ja seltsi juhatuse liikmed mitu korda elavat heameeletunnet aval-dasid, et nendele nii kohane sundkaas-tüüriline oli juhtunud.

Muidugi, suurest armastusest meie rah-va vastu see suhtumine „Vanemuisesse“ ei tulnud, see on enam kui selge. Kuid sellest hoolimata tuleb kõrgelt hinnata asjaolu, et meie esimene suur ja kaunis kunstitempel just Jevangulovi käitumise tõttu vene sõdurite rüüstamise eest ära hoiti ja „Vanemuine“ oma tegevust jätk-ata võis ning majanduslikust katastroo-fist päästeti, mis ilma tolle nagu saatu-sest läkitatud abita talle mõõdapääse-matult hävitavaks oleks saanud.

Elektrotehnika äri

„Jõud & Valgus“

Tartus, Rüütli tän. 11

Rahvavaenulik abielupaar-ametnikud

6-da Armee Staabi

Tõlge.

Kindral-

kortermeister.

11. juulil 1916. a.

Nr. 42959.

Tegev Armee.

Riia posti-telegraafi ringkonna
ülemale.

Saadetud teadete järele ei võeta-vat Vana-Vändra posti jaoskonnas eestlastelt pakkisid vastu sõdureile saatmiseks, kohalikkudelt sakslastelt aga võetavat meeleldi; kõik, mis nad postile annavad, võetakse vastu ja suhtutakse nendele teenistusvalmilt. Eestlasi aga juhitavat teise posti jaoskonda, mis Vana-Vändrast 25 versta eemal asub. Postil teenija on sakslane ja tema naine on ka saks-lanna.

Ülalkirjeldatud teadete kontrolli-mise järele palun mind tagajärgedest informeerida.

Alla kirjutatud:

Kindral-Major B...

(Vist Baming)

Vanema adjudandi eest

alampolkovnik N. N.

See selgesõnaline dokument räägib ise enese eest, ainult selle parandusega, et Vana-Vändra p. j. tollekordne ülem pol-nud mitte sakslane, vaid läti kadakas Kviesis.

Selle kirja alusel juurdluse toimet-a-mise pani Jevangulov oma abilise Pres-koti peale, kes mind enesele abiks anda palus — eesti keele pärast —, millega Jevangulov ka nõustus.

Teel Vana-Vändrasse tegi Preskott sõ-japlaani. Tema läheb kohe asutisse seda harilikul kombel revideerima, mina aga liikugu agulis ringi ja kuulaku järele, mida räägib rahvas oma postisakstest.

Nii me tegimegi. Pean ütlema, et oli õigegi ebamõnus asi, tänaval või koguni tee peal võhivõõraid teekäijaid peatada ja postkontori ülema ning ta naise tege-vuse kohta inimeste arvamist pärima ha-kata.

Kogu lugu lõppes sellega, et nad pai-gutati Tallinnasse ümber.

Kui ma 1917. a. augustis Tallinna post-kontori ülema kohale asusin, leidsin nood rahvusliku vaenu kullatükid mõlemad eest. Mina poole sõnagagi neile Vana-Vändra lugu meelde ei tuletanud, neimad seda muidugi teha ei saanud. (Järgneb.)

Tabivere

Kunagi väga ammu, kui teistel rahvastel polnud õigust meil oma maitset maksuma panna, — vanal iseseisvuse ajal, — kandis koht, millest allpool juttu, nimetust Tabivere. Siis tulid vallutajad ja endisest nimest sai saksapärase moonutis *Tabbifer*. Edasi muutus seegi, sest vastava maa-alala valdajaks sai keegi Wolffeldt'i nimeline isik, kelle kui haldushärra vastu pidi ümbruskond täitma kohustusi. Sellest asjaolust tingituna mõjutas kõike käskiva ja keelava isanda perekonnanimi ka kohanime moonandumise Voldiks, mis oli alul Tabiverele paralleelvorm, hiljem aga ametlikult käiku võeti.

Mitte ammu tagasi, prof. Eiseni algatusel, Voldi alevik, raudteejaam, postkontor, — said tagasi Tabivere nime. Kuid Tabivere on mälestustest ammu ununud, ja lähedane Saadjärvi, mis andnud ka uudsele vallale nimetuse, kipub sugereerima järjekordselt uut üritust Voldi ja Tabivere ümberristimiseks. Ei saa salata, suur ja kaunis Saadjärvi on nüüdisajal rahva südamele tõepoolest palju kodusem ja lähedasem kui see või

---

...aga jalanõud ostke „**Raudnõu**“

Tallinn, Estonia pst. 15, tel. 457-96

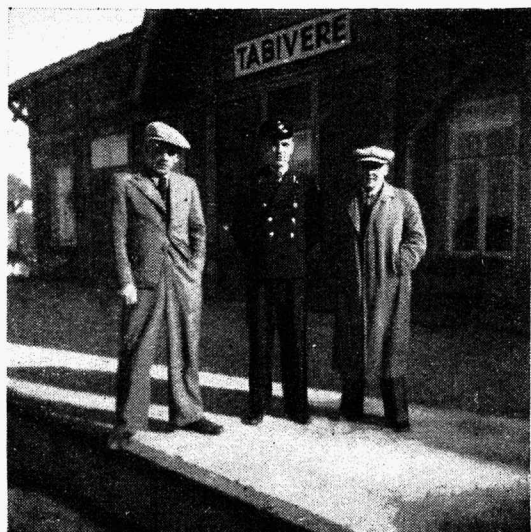
---

teine muistne sõna, kuigi ümbruskonnas leidub palju vere-nimelisi kohanimeid: Raigastvere, Elistvere, Kaiavere jt.

Seda nimest, kuid nüüd kohast enesest.

Teame Voldi lahinguid, kolonel Partsi, soomusronglasi. Edasi veel seda, et rongil Tallinnast Tartu sõites on Tabivere eelviimane täisjaam enne Tartut — 22 km. Alevik piki raudteed, hõredalt maju, raudteest vasakul lähedane Voldi mõis — nüüdne kolonel Partsi kodu. Mitu teeristi, seal kauplusi, kuskil rahvamaja, arst, apteek; maastik metsata, avarduv üle pikkade-pikkade kuid mittelaiade voorte, eriti kirde suunas, kus kaugemal rida pikergusi rööpjärvi: Soitse, Raigastvere, Elistvere, Kaiavere, millistel imelik kalduvus asetseda täpselt loode—kagu sihis.

Raudteejaama hoones ka postkontor, asutatud juba 1908. a., seega tsaariaegne.

Tabivere postipere: ülemus A. Kukrus, meh. E. Kangro, am. E. Lagelev

Tollal aetses üüriruumes, hr. Kivistiku majas. Vabariigi algpäevil kolis postkontor jaamale lähemale, hr. Alti majja, et sedamaid raudteejaama kolida, kus ta oli raudtee ja posti omaaegse ühtesulatamiseprotsessi taotlusis paar aastat eksperimendiks. Sinna on juba kümmekond aastat tagasi, kui Voldi jaamaülem hr. Vaher seati tookordsete kaalutluste ja kavatsuste põhjal üheaegselt juhutama nii jaama kui posti tööd. Seda hr. V. tegi ka paar aastat, kuid siis sai post taas oma ülema, hr. Mutli, kelle ülesandeks oli muuseas ka jaama asjandusega tutvumine, et omakorda võtta üle raudteejaam ja valitseda üheaegselt jällegi kahte asutist.

Kuid tulemused millegipärast ei osutunud praktiliselt rakendatavaks, ja sedapuhku on nii post kui raudtee omaette valitsuste all.

Posti praeguseks juhiks on siin hr. Kukrus 1934. a. saadik. Varemalt on Voldi-Tabiverede posti tegevust juhtinud hr-d Timmermann, Sillaots, Kallas, Jakobson, Tamm, teistkordselt hr. Kallas, siis Kompus, jaamaülem Vaher, ja edasi G. Mutli, E. Vahtakand, ning veelkord G. Mutli.

Normidekohane isikkond läheneb neljale. Tegelikult on koosseisus peale ülema veel 2 teenijat: II j. am. E. Lagelev ja mehaanik E. Kangro. Kõik mehed on tublid kaitseliitlased ja juhtivail kohtadel. Ülemus — malevkonna gaasikaitse päälük ja kohaliku kompanii pää-

Pildil: Kutseühingu Keskjuhatuse esindajad Elva puhkekodu vundamenditööd vastuvõtnas

Elva puhkekodu uus suvila valmib 15. maiks

liku abi ning noorkotkaste malevkonna päälilik; ametnik — malevkonna sidepäälik ja muuseas ka tuletõrjetegelane; mehaanik on malevkonnas spordijuht, ja vabal ajal peab ta kõvu sidemeid akadeemilise Tartuga.

Asutise ruum — avar ja valge tuba — on korralik ja töö suurusele vastav. Korridorid, nii ülema kui teenijate omad, asuvad eemal, alevikus. Öövalvet teostab raudteejaam, samuti vahetab ta ka öisi poste. Kirjakannet praegu ei ole, sest alevik pole just suur ja kontor asub sobivas kohas, kuna kõik teed viivad raudteejaama.

Peamine tegevus asutises — telefoni käivitamine, tänapäeva mureks — et töö ei langeks, tulevikusooviks — III klass.

Lähim ümbruskond, alevikuosa, ei ole just paljuütlev oma tohutute palgi, propsi ja puuriitadega raudtee ääres. Kuid lähedane mõisapark, suplemiseks soodne Saadjärv, huvitavad matkavõimalused voorte harjadel ning eeskätt Tartu lähedus teevad siinse elu üsna kenaks.

Nii et aastate möödumist ei märgatagi.

Elva puhkekodu krundile uue suvila ehitamine edeneb jõudsasti. Vundament on juba valmis ja on alanud seinte püstitamine. Suvila ehitamine on lepingu alusel välja antud ettevõtjale Georg Vaigile ja läheb maksma 25.500 krooni ning peab valmima eeloleva aasta 15. maiks. Kuna vundamenditööd suudeti lõpule viia enne külmade tulekut, on loota, et edasised tööd arenevad samuti soodsalt ja kogu ehitus valmib õigeaks ajaks.

Uue aja- ning otstarbekohase suvila ehitamine Elva kerkis päevakorraile kohe pärast seda, kui Kutseühingu Keskjuhatuse Elvasse krundi ühes suvilaga ostis. Kuna ostetud suvila sisaldas kõigest 7 tuba, pealegi osa neist läbikäidavad, ei suutnud see suvila rahuldada ega mahutada kõiki neid teenijaid, kes soovisid suvitada ja puhke- aega veeta Elvas. Kutseühingu 1937. a. kongress võttis selle küsimuse tookordse Keskjuhatuse ettepanekul päevakorda ja 1939. a. kongress andis praegusele Keskjuhatusele volituse uue suvila ehitamiseks. Projekt koostati Postitalituse arhitekti A. Taugi poolt ja avaldati „Postisarv“ 1937. a. veebruarikuu numbris, „et kongressil ja tulevastel suvilakasutajail oleks võimalik koostatud projekti arvustada ja Keskjuhatusele tulusaid näpunäiteid anda“, nagu kirjutas eelnimetatud „Postisarve“ numbris tookordne Keskjuhatuse esimees Paul Toomsalu.

Projekti kohaselt ehitatakse maja puust ja tuleb kahekordne ning sisaldab 16 tuba, 2 kööki ja teisi kõrvalruume.

Arvestades vahepeal tulnud sooviavaldusi ja praeguse Keskjuhatuse seisukohti, on projekti mõningais üksikasjus tehtud muudatusi ja täiendusi. Märkimisväärne on näiteks see, et kõik ruumid on köetavad ja seega kõlvulised elamiseks nii suvel kui talvel. Kaevule pannakse elekterpump ja vesi juhitakse igasse tuppa. Seintesse ehitatakse riidekapid. Üldiselt tulevat suvila kõigiti moodne ja ajakohane.

VALMISRIIETE ÄRI

Gustav Mark

TARTUS, ALEKSANDRI 9

KOGU PERE

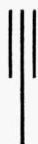

LEIAB OMALE VAJALIKU
MOE-, PUDU- JA PESUÄRIST

VENNAD LEPP

TARTUS, KAUBAHOOV 2, 3

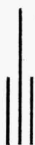
Peenviina- ja

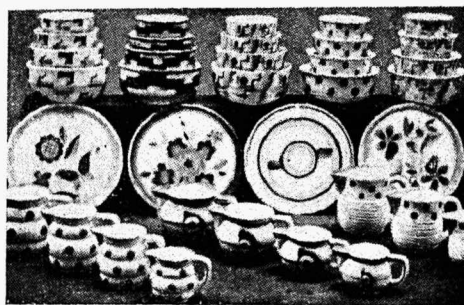
naturaalveinitehas

A/S „Tartu Alavilja Ühisus“

Tartus, Pui t. nr. 2
Telef. 21-13

*Saadused müügil igas peenviina-
kaupluses ja paremas restoranis.*

Soodsaim ostukoht!

Kohvi-, lõuna-, veini-, õlle-, likööri-,
magusroa- ja kauss- **serviise**,
roostevaba kaupa ja kõiki
võimalikke majapidamistarbeid
ostate suurimas valikus

N. H. Kodaasov ja Poeg

suurärast Tartus, Riia t. 37, tel. 26-93

SUDAME TEEVAD SOOJAKS

Le Coq'i

ÕLLED:

PILSEN * GLADIAATOR
TÕMMU HIID * PORTER

Karastusjoogid:

SOODA * JURIJOOK
KREUZINA * MAHLAJOOGID

A/S. A. Le Coq

Eesti kammivabrik

Estico

Tartu

A-S.

Tartu Metallivabrik
G. & H. Lellep

TARTUS

L. GOLDBERG

TARTUS, VÕIDU TÄN. 6

Sobivad
jõuluringid
suures valikus

Moe-, pudu-, pesu- ja kõiks. hooajakaubad
Plüüs-, veluur- ja viltkaabud

Kõige kasulikum ostukoht. Hinnad võistlemata

Millal saadeti esimene jõulupost õhu kaudu?

Üks ilusamaid kombeid, mida maailm tunneb, on jõulutervituste saatmine. Kui saabuvad rahu-pühad, kiirustavad need sõpruse ja hea tahte läkitused kõigisse maakera nurkadesse. Iga aastaga suureneb õhu teel saadetavate jõulutervituste arv, sest õhupost areneb üha suureneva kiirusega. On määratu edusamm, mille maailma postikorraldus on võitnud tänu lennuasjanduse arengule. See on samm edasi tsivilisatsiooni arengus, seepärast heidame pilgu õhuposti arenguastmesse kuni tänaseni.

Millal saadeti esimene jõulutervitus õhu kaudu?

Imelik küll, kuid see toimus veel enne, kui ehitati esimene lennuk. Juba 1870. a. saadeti jõulusoovid õhu kaudu — balloonides. See ei toimunud küll katseks, vaid häda sunnil. Oli parajasti Pariisi piiramine ja prantslastel ei olnud ühtegi teist võimalust posti välja toimetamiseks kui õhu kaudu, üle piirajate peade.

Kuid esimene üritus ebaõnnestus. Balloon oli paberist ja saadeti teele meeskonnata. Olles lennanud vaid mõned miilid, kukkus nõrgalt konstrueeritud ballon ja langes piirajate saagiks. Peale seda hakati ehitama õhupalle, mis olid võimalised kandma niihästi posti kui reisijaidki. Sama aasta 20. dets. ja 1. jaanuari 1871. a. vahel ehitati kuus õhupalli, mis ühe erandiga kõik toimetasid vabadusse posti, mida nad kandsid. Me võime kujutella rõõmu, millega võeti vastu see jõulupost.

On huvitav märkida, et Pariisi piiramise ajal saadeti sealt üldse 65 õhupalli, millest igaüks kandis posti 100—1000 naelani.

Paljusid ülipõnevaid lugusid jutustatakse sellest. Nii sattus üks ballon hirmsasse tormi ja kaotas suurema osa postist enne kui ta paiskus Norra rannikule. Teine kohtas ühte preisi õhupalli, kusjuures mõlemad pooled vahetasid revolvripauke, mis õnneks jäid tulemusteta. See, muide, oli esimene õhuvõitlus ajaloos.

Veel mitmel muulgi puhul on posti transporteeritud balloonide abil. 1851. a. olevat inglase G. Shepherd leiutanud ballooni posti saatmiseks. Umbes samal ajal saadeti õhupallide abil teateid Sir John Franklinile, kui ta uuris Arktikat. Vähemtahtsaid katseid posti saatmiseks balloonidega tehti mitmel pool Inglismaal ja mujal maailmas kuni Maailmasõjani.

Esimene postisaadeti lennukil tehti 1911. a. Inglismaal. „Ühendatud Kuningriigi Õhuposti“ lennuk viis posti Hendonist Windsor.

Maailmasõja ajal oli lennukil muid kohustusi kui vedada posti, kuid juba sõja lõppedes rakedati lennukid muu kõrval ka postiveole.

1918. a. Lõuna-Aafrika sai esimesed jõuluter-

vitused õhuteed kaudu. Selleks sooritati erilende juba kaks päeva enne jõule ja rahvas kodunes peagi saatma oma tervitusi sel teel — tol ajal väga uudsel moel. Postikotid pilluti siis lihtsalt alla, kust nad siis vastusõitnud autodel kohale toimetati.

1918. a. peale hakkas õhusõit ülemaailmselt arenema ja peaaegu iga maa hakkas looma nõutavaid eeldusi. Tuli teha suuri pingutusi ja kulus palju aastaid, kuni arenesid jõuluposti liinid.

... aga jalanõud ostke „**Raudnagasi**“
Tallinn, Estonia pst. 15, tel. 457-96

Holland oli esmasi maid, mis rakendas oma lendurid jõuluposti veole. 11. dets. 1928 startis esimene lennuk Amsterdamist jõulupostiga Idadiasse.

1931. a. tegid inglased õhuposti ajalugu. Toimus eriline jõululend Kaplinna. Lisaks sellele oli loodud ühendus Austraaliaga ja peaaegu kõigi Aafrika osadega.

Inglise—Austraalia õhuposti algust meenutades ei saa unustada julgeid õhusõitjaid, kes tegid pioneerlennu sellel pikal liinil. Vennad Smith riskeerisid oma eluga 1919. a. talvel, asudes lennukiga teele, et näidata maailmale, mida suudavad Briti õhujõud. Suur hulk kirju oli neil kaasas, mis olid märgitud — Esimene Õhupost — Suur-Britanniast Austraaliasse. Nende väheste sõnade taga peitub võimsamaid saavutusi õhuposti ajaloos.

Mõni aasta hiljem transporteeriti posti üle viie mandri ja seitsme mere, nagu oleks see iseenesest mõistetav ja ikka nii olnud. Nüüd on võimalik saata jõulutervitusi ja -pakikesi teele sel ajal, kui ollakse tegelikult jõulumõtte juures, selle asemel, et seda teha novembris või oktoobris, kuni kaks kuud enne jõule, nagu see toimus enne õhuposti rakendamist.

Nõuaks raamatuid, et kirjeldada neid paljusid hädasohtlikke lende, mida teostasid mehed, kes tegid jõuluposti võimalikuks. Episoodid tuhandete julgete lendurite elust on kirjutatud kuldtähtedega õhusõidu ajalukku.

Kella- ja kullasepaäri

J. VÄRIK

Tartu, Võidu 15 (end. Promenadi 9), tel. 42-29

„LIVONIA“

Pilseni,
Eksport-
Pilseni
ja
Müncheni
õlu

ÕLU
ja karastavad
joogid

Selters,
Sidrun-
hape
ja
Mahla-
joogid

Õlle- ja karastavate jookide tehas
Aktsiaselts „ANTS SILVERE & Ko“ Tartu

EESTI VALMISRIIETE
JA TELLIMISTE ÄRI

A. VALDSON

TARTUS, ALEKSANDRI 1
TEL. 32-66

Pagari- ja
kondiitriäri - kohvik

ED. ANTSON

Tartus, Rüütli tän. 12
Tel. 30-49

LAIAS MAAILMAST

INGLISMAALT

Telefoniteenistus ja õhukallale-
tungid.

Tänu Postitalituse tehnilise osakonna poolt tarvitusele võetud ettevaatuseabinõudele ei ohusta õhukallaletungid Londoni telegraafi- ja telefoni-teenistust. Sise- ja välismaade keskjaamade kaitse on tugevdatud. Tähtsaim kaugejaam on Londonist evakueeritud salajasse kohta.

Inglise postitalituse tehniline osakond asutati aastal 1870. Osakonna avamist põhjustas Inglise valitsuse vankumatus, millega ta telegraafi eraseltsidelt postitalitusele ülevõtmist taotles. Võistluses ja konkurentsisis telefoniseltsidega, millede tegevus 1712. aastal lõpetati ja nad Postitalitusele üle võeti, oli tehnilisel osakonnal täita suuri ülesandeid. Tehniline osakond on tihedasti seotud kõigi posti-telegraafi-telefoniliikluses tarvitusele võetud tehniliste uuenduste ja leiutistega.

KANADAST

Ringhääling kontrolli all.

Kanada raadioühingute ringhäälingusaated on 24. septembrist valitsuse kontrolli all ja raadio-

ühingud on vastutavad kõigi ringhäälingu-saadete eest. Kanadas on 80 suurt saatjat ja mõned abisaatjad.

UUS-MEREMAALT.

Postiteenijate ühingud liituvad

Uus-Meremaa valitsus on avaldanud soovi, et Uus-Meremaal eksisteeriks ainult üks posti-, telegraafi- ja telefoniteenijate ühing seniste rohkearvuliste ametkonna teenijate ühingute asemel. Valitsuse soov on sooja poolehoidu leidnud nii ametnike, postiljonide kui ka telegrammi-kandjate ühingute poolt. Eeltööd ühingute liitmiseks on juba alanud.

NORRAST

Kutseala õpperaamatud on
iganenud.

Norra telegraafiteenijate ühingu 6. kongressil, mis peeti tänava suvel Oslos, oli palgaküsimuste arutamise kõrval arutamisel ka teenijate kutsetöö oskuse küsimused. Kongress leidis, et senised kutseala õpperaamatud, eriti telegraafi alal, on iganenud. Samuti vajab õpilaste praktiline ja teoreetiline ettevalmistus korregerimist.

Uus kord atesteerimise alal

Nagu kuuldu, on praegu Postitalitusel koostamisel uued teenijate atesteerimise juhtnõõrid. Uute juhtnõõride kohaselt toimuks teenijate atesteerimine töösuskuses ja -viljakuses töönormide järgi. Suudab teenija kontrollimisel sooritada teatava kindla aja vältel 100% sellest tööst, mida normide kohaselt üks teenija on kohustatud sooritama sama aja vältel, hinnatakse tema töösuskes ja -viljakus 3 peale; tulemus 110% annaks hinnanguks 4 ja 120% 5. Kui kontrollimisel sooritatud tööhulk ei ulatu töönormidega määratud tasemini või on teenija tööviljakus eriti madal, siis oleks hinnanguks 2 või 1. Kontrollimine toimuks teenijale teadmata, salaja.

Tulemas KÕ eksamid

Postiametkonna teenijate väljaõpe kodanliku õhukaitse (KÕ) alal algas tänavu kevadel ja jätkub praegu edasi. Neil päevil saatis Postitalitus kõigile postiametkonna asutiste ülemale ring-

D. Laak,

Postiametkonna KÕ korraldajaid

kirjalise teate teenijate KÕ väljaõppe korraldamise kohta.

Nagu selgub ringkirjalisest teatest, tuleb kõigil postiametkonna teenijail, kes töötavad postiametkonna asutistes, mis asetsevad linnades, ale-

PUDU-, MOE- JA PESUÄRI
B. Genss ja Pojad

Tartu, Võidu 8, tel. 25-17

SPORDITARBEÕUDE ÄRI
JULIUS KIVASTIK
END. „SPORT“

TARTUS, RÜÜTLI TÄN. nr. 8

Oskar Pedraudse

*Raua- ja ehitusmaterjali
kauplus*

Tartu, Narva tn. 21. Tel. 27-66

E. WECKRAM
TARTU

*Rohu-, värvi-, klaas-, alumii-
nium-, email- ja portselaan-
kaubad*

TARTUS, POE 9, TEL. 25-65

vikitudes ja suurtööstuserajoonides, kui neis on 3000 või rohkem elanikku või kui nad ei asu raudteest otsejoones kaugemal kui 5 kilomeetrit, sooritada katsed KÕ alal omandatud teadmiste tõestamiseks.

Postitalitus soovib sundusliku KÕ teostamise rajooni kuuluvate asutiste teenijail endid ette valmistada KÕ eksamiks KÕ üldettevalmistamise kava piirides võimalikult juba uueks aastaks.

Samas ringkirjas avaldab Postitalitus arvamist, et teenijad suudavad omal käel ja kohe peal korraldatavatel kursustel nõutavaid teadmisi KÕ alal omandada.

Iseõppimiseks on ilmunud kaks väga head raamatut: 1) Kodanlik õhukaitse, autorid kolonel-leitnant R. Vaharo ja mag. chem. E. Umblia, hind kr. 2.50. 2) KÕ käsiraamat kodanikule, autorid KÕ instruktorid U. Paduri, E. Raunik, A. Keskküla ja A. Korrit, hind 50 s.

Esimene raamat sisaldab nii üld- kui ka erikursuste õppekavade materjalid. Teine raamat aga on koostatud just KÕ üldettevalmistuskursuse kava ülatuses ja selle sisu teadmine on küllaldane rahuldavalt eksami sooritamiseks.

Üldväljaõppe alal nõutavad teadmised ja oskused:

Omada ettekujutus õhukallaletungi võimalusest ja tagajärgedest. Osata eraldada plahvatusnähtude varal mitmesuguseid lennupomme. Teada õhukallaletungi võimalikke eesmärgi ja tagajärgi.

Osata ründeainete rühmi nende erinevate oma-

duste põhjal. Tunda mürkide omadusi, kopsu-mürkidest — fosgeen, nahamürkidest — ipriit, pisarainetest — kloroform ja aevastusainetest — klark II.

Teada kodanliku õhukaitse ülesandeid. Teada kodanikele KÕ seadusega ja selle alusel antud määrustega pealepandud kohustusi. Teada KÕ nõudeid oma kodu ja perekonna kaitsmisel. Tunda alarmisignaale ja teada, kuidas käituda signaalide korral kodus ja väljaspool kodu. Osata hinnata õhuohu suurust.

Teada, milliste abinõudega võib vältida kahjutule tekkimist elamus. Osata kasutada koduseid abinõusid kahjutule kustutamiseks. Osata teha kahjutuks süütepomme.

Tunda gaasidistsipliini reegleid. Osata valmistada hädakaitsmeid ja teada, millega neid immutada. Tunda gaasitorbiku materjaalosa ja kaitse põhimõtet. Osata õieti pähe asetada ja hooldada gaasitorbikut ning vahetada filterpanust mürgistatud õhus. Tunda materiaalsete varade gaasikaitset.

Osata korraldada varjendiks ja gaasikindlaks ruumiks tarberuumi (keldrit) või eluruumi. Tunda korra nõudeid varjendis ja gaasikindlas ruumis. Teada evakuatsiooni põhimõtteid.

Osata eraldada tunnuste ja tähiste järgi mürgistatud maa-ala ja mürgistatud esemeid. Tunda ja osata käsitleda lihtsamaid mürkärastamis-aineid ja riistu.

Osata kohelda, kanda ja transporteerida vigastatuid, teha lihtsaid hädasidemeid ja kunstlikku hingamist. Osata mürkärastada inimest. Tunda väikese esmaabi pauna sisu.

Jõulujuuttu

Aja tõsidusele vaatamata on jõulud — need rahupühad — ikkagi ukse ees. Aeg ei jää seis- ma, tulgu taevast kas pomme või pussnuge. Veidi võõras küll on, kui istud raadio juurde nuppe keerama ja loed kunagisi saatejaamu, et see- ja see- ja see-. Nüüd need nimetused skaalal kas vaikivad, või meenutavad — tunnete kaudu — tahvleid kalmistul!

Kuid tunded mängivad rolli ainult noores eas, mitte aga kainetel keskuri päevadel, kus ainukeseks õigeks mõõduks on mõistuse kaalutus. Nii tuleb vähemalt deklareerida, kui teed kas kaubalepingut... või ka lihtsat pühadeostu kitsipungalt vürtspoodnikult, või sooritat mistahes muud tehingut, kus elu edasi ajamine näib olevat ülim siht ja suurim hüve. Mõistmatuiks peetakse näiteks kõiki noid inimesi, kes lähevad endatappe teele kas õnnetu armastuse, hirmsa südametäie või ka mõne viltuvedanud seikluse pärast. Kehitatakse õlgu, muutatakse kaastundlikult, pakutakse abi... kulunud lahusega, ja minnakse päevakorras edasi. Mis mul muist, mul ju endal kah vaja elada...!

Ja ega elul pole vigagi, kui hakata asja lähemalt uurima, oodates homset päeva ja aja arutlusi. Umbes nii, nagu ühes asutises, kus ühise- lalt peeti taktikalist nõu juba neli kuud tagasi ning otsustati: Enne kõike raadiole k o t t p ä h e. Siis päevalehed põlu alla. Uudiseid kõrvast-kõrva mitte kuulata. Lugeda ainult lehti, mis ilmuvad üks kord nädalas, kuid nii, et lehed ja uudised on juba kolm nädalat vanad, seega juba am- mune surnud minevik. Süüdistusele „ajast ma- hajäänud inimesed,“ need kolleegid naervat ja asetavat küsimuse:

„Sõda?! Kus, kuidas — mitte ei tea!“

Nii see ongi. Ega paljuteadmine ole kunagi hea. Igasugused teadmised üldse ainult koor- mavad vaimu ja teevad tülpinuks, nii teaduse- mehe kui ka targa kolleegi omalt alalt, kui too tunneb iga nõksu määrustikust. Tulpe ja keelu- laudu on siis kõik ilm ja maa ümberringi täis, nii et pead alalises hirmus igal sammul lavee- rima justkui läbi miiniväljade.

Kuid hoopis lihtsam on nii — käsikaudu ja umbes, et kui häda suurim, siis abi lähim, nagu õpetab rahvatarkus. Või ka nii, nagu linnukene oksal, või see seisus, kes kodus leotab silku, kuid simmanil priiskab kui noor prints.

Aga see simmaniasjandus on tänapäeval siiski üks hinnatav väärtus. Nutu norumeelsusse on inimesi surnud arvutu hulk, hullumajast rääki- mata, naeru kätte aga minu teada mitte keegi.

Et simman on rõõmsa rahva paik, seda pole vist vajalik põhjendada. Viisakaid põhjendusi

vajab aga teistlaadi eluviis, kui näiteks unest uneni ühtelugu tunda, et nüüd on viimne öö... enne elektritoole minekut. Seepärast — alan- datagu mu patukest ja ülendatagu hingekest — ma pole mitte nende killast, kes tahavad surra enne surma. Käin nagu ennegi saunas ja lasen lõigata juukseid, ajan tarbe korral nalja juttu ja teen aruanded valmis õigeks ajaks, kuigi...

Kuigi nüüdsel eluliste huvide ja jõumeeste- ajastul mõni „knokaut“ võib tulla ja rabada sama äkki kui selge taeva välg.

Mõnel pool kurdetakse, et töö kippuvat vägisi tagurpidi. Ühikute mõttes. Ja siis kurvastutakse. Kuid ma ütlen: see on variseri jutt. Sest mil- lest muust me küll oleme veel rohkem kõnelnud ja kirjutanud hulk aastaid, kui mitte töö ras- kusest. Et normid on nii, kuid isikkond naa. Olgem siis nüüd rõõmsad, kui telefon on tasa- sem ja postikott kergem: seda ju sisuliselt me soovinud olemegi, sest ka ruumid olevat igal pool halvad ega mahutavat inimesi, kui neid juurde võtta... Nii et seski suhtes on per- fektne perspektiiv ja elu läheb lähedalt.

Ning hinnad. Ja korterid. Ega siingi ole midagi musta ega masendavat. Hulk antvärke läks ära, tared jäid tühjaks, tulemas on üüriseadus. Jäl- legi hea!

Toidukraam? Noh, teate küll, milline atestaat meie rahva tollele osale seal Gotenshafenis anti: ü l e t o i d e t u d. Nii et siiajäanud, pidage piiri jõulumauga man!

Uhe sõnaga, elu on ilus kui Richard Rohti ro-

Selma Põllu,

õrnamasoo esindaja
Tallinna telefoni pealt.
Ehted f-ma Paka poolt
(s. t. ta neid üldse ei
kanna)

maani pealkiri. Loodetavasti saame jõuluks ka saaniteed ja kaevudesse vett, vähemalt seepärast et madalrõhkkond olgas juba ammu — Abe-siinias peale. Jõulukaartidest ehk lendlehtedest kah pole puudus, samuti küttepuust, mida ju nüüd püssirohu pähe ei lasta enam üle mere viia.

Ainus mure on poolekuu palgaga, mille tulekut ühed kindlasti jaatavad, teised eitavad. Mure seepärast, et kas maksab loota või ei maksa mitte.

See on aga kõik ja kogusummas umbes sää-rane probleem, nagu ühel mehel meie pool, kel naine kisub lahku usuhulluse pärast. Kisub lahku ja nõuab endale peale kauba veel ka alimente. Selle eest, et see naine oli suurest soost ja jä-medast jaost, seepärast ninakas ja eluhimuline, sallimatu ja omakasupüüdlik ning läks „oma jumalat orjama“, nagu öelnud talle tolle teise meesterahva hää, ennustades äraminejale suurt tulevikku.

Sõõgipoolist tol mehel, kes kutsus, endal suurt ei olevat; seepärast siis see alimendi nõudm-negi hõlpu ajava naise poolt.

... aga jalanõud ostke „**Raudnagast**“

Tallinn, Estonia pst. 15, tel. 457-96

Nüüd endine seaduslik küljeluu püsti hädas: oma pere tahab elada ja maja pidada, lapsed toita ja teenijad palgata. Kuid seigeldavale eide-rojule, kes kõmavast kutsest kui ära tehtud, pead iga päev oma kasina leivapala arvel andma hüvitust — ole lahke!

„Mingu, kui tahab“, õpetab mõnigi, „kuid kaasavaraks anna talle malka.“

„Annaks ka,“ vastab mees, „kui ma mitte pelgama ei peaks.“

Seep' see on, et nüüdse aja elutarkus õpetab, mitte nagu vanasti, vaid nii: hirm aitab enam kui arm... Kuna on olemas igasuguseid leiutiisi laagrige näol, olenevalt töö või valve vajadusest...

Kogusummas: elu on nii- ja teissugune. Mõned arvavad, et inimesed muutuvad õelaks ja õelamaks, teised et araks ja aremaks, kolmandad, et läheks metsa kuuse otsa... Kuid mina arvan, et treening selleks, mis meil on, on olnud küllalt pikk — juba Saari- ja Ruhrimaast peale. Seepärast nüüd, vähemalt seniks, kui pole püs-siga tegemist, neelatame ainult korraks kõvasti ja lõõme südame kõvaks.

Sel moel saame ka pühi pidada, päris kesk-mise tempoga. Ega tarvitse panna silti uksele „Pidu katku ajal“, või jaanalinnu moodi peita pead liiva sisse.

Rahulikke pühi niinimetatud „rahupühade“ pu-hul soovib

Däikeveli

Jõuluööl

Nüüd jõulukellade helin
Suurt rahuööd kuulutab,
Neis kostab kui palvuste sosin,
Kui ülevat muusikat.

Ja jõulumüsteerium, püha
Taas heldinult leebeks meid teeb,
Kuis vaibub kõik väiklus ja viha —
Karm elu kui kaugele jääb. . .

Näe, laste-pärilsäravais silmis
On siiras ja imetlev rõõm,
Sest jõulutaat . . . Kingid . . . — Oi ilmes
Ja kilkeis neil võlutud lõõm!

See mälestust esile manab,
Nii kauget, nii kodust ja hädä,
Me lapsed taas. — Jõulupuu särab,
Ta helk nagu paitaks me pääd.

Ja jõuluõnnistus haarab
Kõik inimvalude teed —
Ta haiglata nukruses loidab,
Ning vanglaski valguse loob.

Oo, kajage, rahukellad,
Sest aadetest tulvil on meel!
Las teostuda unelmad üllad
Nüüd ainsam kord, imede ööl . . .

Salme Prants

PUHA O'O

Aga see sündis neil päevil, et sõna keisrist Augustusest välja läks, et kõik maailm pidi üles kirjutatud saama, algas vana praost jõuluevan-geeliumiga, mida ta samas paigas samal ajal oli kuulutanud ligi nelikümme aastat.

Kiriku valged võlvid virvendasid vilkuvate küin-
nalde tules ja taamal üleval libises siidine suitsu-
juga nagu looritud piitsakeel lubjatud kiriku-
lael. Ei olnud kõrge too Rootslaane pühakoda
ega mahutanud ta kuigi kogukal arvul sinna neid
lihtsameelseid, kes vaikeses südamenukruses kand-
sid oma muresid Jumala palge ette. Aga jätkus
sellest külluses Rootslaane rahvale ja oleks mah-
tunud sinna isegi Kaugeneeme omad, kui poleks
möödnud kevadel too asundus saanud endale
omaette pühakoja.

Küünlatulest lõomaval kuusel oli süttinud üksik
oksake, kuna meeldivat vaigulõhna ja veel mi-
dagi, mille taga peitub kogu too pühade müstika,
levines laiali vaikesse hardumusse vajunud püha-
kojas.

Ülal kooril istus Linda Koorits, Rootslaane
postkontori ametnik-kandidaat, kes alles mõne
nädala eest oli komandeeritud pealinnast maale,
et jätkata kohusetruult riigiustavat teenistust
Rootslaane talupidajate meeste ning naiste seas,
kuulates hajameelselt tolle võõra praosti paja-
tust, meenutades samal ajal mälestusraasukesi
mahajäänud minevikust, mis valmistas valu.

Ei kunagi varem polnud tulnud ta mõttele, et
tuleb kord päev, kus jäävad maha kõik, mis
kahekümne aasta jooksul on saanud armsaks ja
kinnitunud südame külge, et jääb maha tuledesse
uppunud kodulinn ja — ema, see kõige armsam
inimene maailmas, kuna tema sõidab elama ku-
hugi võõrasse paika võhivõõraste inimeste hulka.

Kui peale eksamit kõik õpilased postitalitusse
kutsuti ja värskelele kandidaatidele valida anti
rida kohti kaugemates maanurkades, oli Linda
uskunud viibivat end halvas unenäos. Leppides
vähimagi huvita teiste poolt järelejäetud Roots-
laanega uskus enese ärkavat järgmisel silmapil-
gul.

— Ja ingel ütles neile: ärge kartke, sest vaata,
ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kogu maa-
ilmale peab osaks saama. Praost oli jõudnud
evangeliumiga rõõmusõnumini, kuulutades seda
kindlas veendumuses, et selle kaudu ärkab kogu
pimedusse vajunud maailm vastu valgusele ja
soojusele.

Kuid tänaseni oli kestnud too Linda Kooritsa
unenägu. Mäletas selgesti päeva, kus ta kolme

nädala eest oli saabunud Rootslaane alevikku,
leides enese hoopis uudses ja võõrastamapanevas
keskkonnas. Pleekinud madalad majad tundusid
nagu alasti kistuina lumetu talve halastamatuses.
Kollane suurem ehitis rohupudelitega akna taga
oli ainukene elurõõmsam elamu tolles sünges
summas, aga seda eluvõõramana tundus kiilas-
päine apteeker ise, kes samal silmapilgul, kui
tema, Linda, oli tahtnud mööda hiilida selle häär-
berist, oli ilmunud lävele, et ligemalt vaadata
uut, kes pidi olnud tulema otse pealinnast.

— Vabandage, oli ütelnud Linda. Kas siit
viib tee Rootslaane postkontorisse?

Vana mürgisegaja oli uurinud teda üsna kena-
kene aega, enne kui paotas suu küsimiseks, kas
preili on too, kes hakkab nüüd sortima nende
kirju ja paneb temagi kasti igal hommikul kõige
värskemad ajalehed.

Esimesest silmapilgust peale oli olnud Lindale
vastumeelt see seasilmadega kiilaspea, kes nagu
ämblik oli ehitanud oma pesa otse suure tee
algusesse, et püüda kinni iga üksiku putuka.
Linda oli kindel, et vanamees teda mõttes nime-
tas putukaks, kellelt halastamatult pigistada välja
ka kõige südamelähedasemad saladused.

— Juma'uke, oli mõtelnud Linda varjatud hir-
muga, missugused võivad olla need teised alevi
eliiti kuuluvad tegelased, nagu postkontori ülem,
konstaabel ja koolijuhataja, kui too esindaja,
apteeker, on juba selline libe limusk, kes ajab
iiveldama.

Praost sulges pühakirja ja algas lugu imet-
tegevast allikast, mis Petlemma väljal igal jõulu-
õöl purskavat vett, kui tema astmestikke puudu-
tavat neitsi jalga.

Sama selgesti, nagu oli Lindal meeles esimene
kohtamine apteekriga, mäletas ta esimest kokku-
puutumist oma oletatava leivaisaga. Just ole-
tatava, kuna saabumise silmapilgul polnud ühtegi
teist hinge käepärast.

Apteekri juhatust mööda leidis ta mõneminuti-
lise marssimise järele Rootslaane kõige hädisema
maja, mille parempoolse väravasamba küljes huil-
gas üksildases igavuses vesihall silt: Roots-
laane posti-, telegraafi- ja tele-
fonikontor, võimaldades sama tulba küljes
tolkneka pleekinud kirjakastil. Kõrge kivi-
müür piiras seda asutist nagu kindlus ja ainu-
kese loodusliku jäänusena ringutas kuivanud pi-
helgas taeva poole oma haralised oksad nagu
mangudes ülevalt armu ja halastust.

— Kuidas küll võib siin olla vilets suvel, oli

mõelnud Linda, tundes südame all valusat pitsitust, mis ähvardas lõhestada kogu säilinud meele-
rahu.

Enne sisseastumist tegi Linda tiiru ümber maja ja piilus ettevaatlikult sisse katmatust kantseleik-
aknast. Suures lagedas ruumis ainsa eluhingena
küüris hallikirja kass oma karvaseid ihuliik-
meid, triibuline sabaots kõveras ukse poole,
märkides võimalust, et võib veel tulla külalisi.

Ettevaatlikult hiilis Linda esikusse ja poetas
enese ukse vahelt koputamata sisse, kus leidis
enda imestuseks eest valgepäise meesterahva, ilm-
sesti kontoriülem.

— Tere, oli poetanud Linda kohmetult. Ma
olen teie uus kandidaat. Kulupää oli sellepeale
võtnud eest oma traatraamidega prillid, vaada-
tes teda sõnagi lausumata minutit-paar, enne
kui ütles: imelik.

Hiljem sai Linda teada, mida see inimene oli
leidnud olevat selles imeliku, et ta kavatseb
asuda sinna sortima kirju ja valmistama posti-
kimpe traktidele. Nimelt Rootslaane postimaja
sortimiskastid olid nii laia ulatuskaugusega, et
pidi olema tõeline eelajalooline indiid, kes
suutis paigalt liikumata pukil istudes tulla toime
oma sortimistalitusega. Kontoriülem oli pidanud
teda liiga nääpsukeseks selle töö jaoks.

Nagu tall ohvrikivil oli Linda istunud tooli-
veerele, urgitsedes mehaaniliselt kinganinaga põ-
randat, kui tundis korraga, et kurgus tõusis
ülespoole väikene lind, kes ihust ja hingest rop-
sides püüdis leida väljapääsu vabadusse. Samal
ajal valgus suunurkadesse midagi soolakat, kuna
silmad ei seletanud isegi vastasistuvat meest,
kes ootamatu sündmuse tõttu oli muutunud koh-
metuks ja peagu isegi õnnetuks.

— Ärge nutke, oli ta siis armsasti silitanud
Linda siledat pead. Nagu edaspidisest jutuajami-
sest selgus, polnudki tema kontoriülem, vaid
lihtsalt abi. Ülemus ise olla läinud hommikul
jahile, jättis tema ja kontori jumala hooleks. Ja
lähemaltki kõneles see vana inimene Rootsla-
nest ning enesest, kes ta ligi nelikümmend viis
aastat oli tembeldanud kirjavosti saadetisi ning
müüdnud postmarke. Tema olevat vana ja läheb
lähemas tulevikus pensionile, aga kuni tänase
päevani polevat leitud võimaliku teda enne surma
nimetada kontoriülemaks, kuna see, kes praegu
väljas metsas tapab jäneseid ja kitsi, olevat
vaevast kolmekümnene, peagu poisikene tema
kõrval.

— Jumal tänatud, oli mõelnud siis Linda.
On vähemalt ükski, kes koos temaga peab kan-
natama siin maailmas.

— Püüha õõ,
õn-nistud õõ,
kõik on maas...

laulis kogudus. Künlad hakkasid jõudma lõpu-
korrale ja esimesi kojukiirustajaid liikus juba
ukse poole. Tõusis Lindagi ja libistas enese
nagisevat kooritreppi kaudu alla põrandale, tun-
des end üksi, üksikuma, kui kunagi varem.
Väljas kõlisesid kuljused ja pilvitus taevas vir-
vendas musttuhat muretu tähte. Reejalaste all
krudises lumi ja kusagil lendas kiljudes lumme
saanitais lõbusaid inimesi.

Oleks tahtnud Lindagi tunda rõõmu maailmast
ja elust, aga olukorra sundiv raskus rõhus
tagasi vähimagi rõõmuhakatus, kusjuures hinge
jäi vaid tükikene nukrust ja haledat kurbust.

Kas tõesti selleks tuli sooritada abituurium,
et siis kusagil kaugel metsakülas tunda õnne-
tult ja pettunult elu tormitsevat hingust. Eemal
kõigist, mis peitis endas möödunud elu; eemal
isegi oma emast.

Mõte emale suurendas väsitavat nukrust ja
kõige meelsamini oleks Linda istunud kuhugi
pingile kirikaial ning nutnud, nutnud sügavasti
ja südamest, nagu viimasel ajal oli juhtunud
sagedasti. Vaene ema. Kuhu peab jääma sinu
ööde mure ja päevade kannatused, et tütar saaks
lõpetada kooli ning kuuluda haritud inimeste
kilda. Vaene ema. Kuhu küll on maetud sinu
unistused lapse tulevikust, kes pidi saama elust
rohkem, kui olid saanud sina.

Ja kui siis võeti sinult sinu laps, tütar, sest
ka tütreid võetakse, mitte ainult poegi, siis
olid sa nutnud, nutnud koos oma lapsega.

Aga polnud ju parata midagi. Tuli tunda õnne,
et on vähemalt töödki, kuna ilma selleta po-
leks üldse midagi peale hakata.

Kaasa tulla ema ei saanud, kuna Linda kan-
didaadipalk oli liiga väikene. Vaevast piisab sel-
lest ühele inimesele, rääkimata siis kahest. Pea-
legi oli emal linnas oma töö, millega suutis
teenida endale igapäevast elatist.

Kuidas olid nad mõlemad unistanud, ema ja
tütar, edaspidisest elust. Kõõgiuksele kavatse-
sid nad muretseda uued eesriided ja Linda oli
käänudki korra juudi juures vaatamas kallimaid
reste, et leida meeldivat. Emale kavatsetes ta
oma esimesest palgast kinkida uued tuhlid
ja suure koti maiustistega, sest siiani oli ema
kinkinud neid temale. Juba mitu kuud oli Linda
tunnud naudingut eelolevast kinkimisrõõmust.

Ja ometi olid luhtunud kõik need ilusad ka-
vatsused. Jäid ostmata ukse-eesriided, sest ema
ei tahtnud ainuüksi enese pärast teha lisa-
kulusid. Aga tuhlid oli tellinud Linda alevi-
kingsepalt, et anda need homme üle emale,
kui ta tuleb Rootslaanele.

Linda kujutles juba, kuis ema rõõmustab ja
temagi tunneb rõõmu saabunud pühadest. Aga
samas libises kõigi üle hall vari nagu loor,
varjates särava rõõmu: mis saab siis, kui möö-
duvad pühad ja ema sõidab jälle tagasi?

Jumal, mis saab siis?

Langes üksikuid lumehelbeid ja kusagil polnud enam ühtegi hingelist. Linda oli jõudnud postkontorini, kus ta elas üksikus vabas toakeses ülema korteri kõrval. Tupp astudes tundis ta, et midagi mässavat, midagi rõõmsat haaras teda endaga, sidudes kinni käed ja jalad ning sul-

gedes suugi. Laual põles väikene jõulupuu ja selle kõrval seisis — ema.

— Ema! hõiskas Linda. Ema, emakene!

Kaua seisis ema ja tütar teineteise süleluses, tundes, et maailmas on siiski midagi, milleks maksab elada, kuigi argipäeva hallus sunnib mõtlema vahel teisiti.

REALIST

Ametniku juure ilmub väikemees. Võtab peast koolimütsi. Teretab viisakalt.

„Vabandage, kui kaua saab posti teel raha saata?“

„Kella kolmeni,“ vastab ametnik.

„Palju tänu!“

„Kell saab aga ühe minuti pärast kolm,“ sõnab ametnik. „Kirjutage palun kiiresti.“

„Jah. Tänan.“

Väikemees läheb kirjutuspuldi juurde. Avab asjalikult portfelli, millest kraamib välja hulga kirjutusmaterjali ja asub siis tähtsa näoga kirjutama.

Veidi aja pärast ta küsib:

„Kas rahakaardile peab kirjutama rahasaaja terve nime — Madis Pulk, või aitab esnimel ainult eestähest?“

„Kirjutage juba Madis tervelt. On kindlam,“ õpetab ametnik.

„Aga kui ühes külas on kaks Madis Pulka?“

„Noo, siis kirjutage aadressi ka talu nimetus.“

„Ah Peetrivälja?“

„Peetrivälja muidugi, kui see on talu nimetus.“

„Mhmh. Aitäh!“

Kell on löönud juba kolm.

Väikemees kirjutab ikka hoolega.

„Kuulge, noorhärä, palun teha veidi kiirem,“ ütleb ootamisest kärsituks muutuv ametnik.

„Jah. Olengi varsti valmis.“

Et säästa aega, asub ametnik täitma sisendusregistrit.

„Kuidas on rahasaaja aadress?“ küsib väikemehele.

„Mäeotsa vald.“

„Rahasaaja nimi?“

„Madis Pulk.“

„Palju raha saadate?“

Väikemees vaatab nõutult ametnikku.

„Vaata sellele ma ei mõelnudki!“

„Kuidas?“

„Selle oleksin peagu unustanud.“

„Mis! Tulete raha saatma ja unustate saadetava summa.“

Väikemees mõtleb veidi ja ütleb siis:

„Ega see summa polegi ju nii väga tähtis.“

„Kuidas! Summa vaja ometi kanda rahakaardile ja registrisse.“

Ametnik on muutumas kurjaks, sest temalt oodatakse lõpetatud registrit ja raha. Too poisiklutt seal esitab rahakaardi täitmise asemel aina veidramaid küsimusi.

„Palju postmarke pannakse rahakaardile?“ veeretab väikemees uue küsimuse.

„Enne peate teadma palju saadate raha.“

„Palju saab siis saata ütleme... kolmekümne postmargi eest?“

„Nelikümmend krooni.“

„Noo, et postmark oleks käretram, paneme juba viiekümne eest siis,“ otsustab poiss. „Aga palju viiekümne eest saata saab?“

„Kaheksakümmend krooni! Aga tulge siia, ma aitan teid! Muidu istume õhtuni siin kahekesi.“

„Teie aitate! Ei usu, et te mind aidata saate,“ ja ohkab murelikult. Ja lisab sellele järjekordse küsimuse: „Rahakaardile võib ju ka sõnumeid kirjutada, eks?“

„Võib. Tagaküljel,“ vastab ametnik lootusetult. Veidi aja pärast.

„Kas ma saan rahasaatmisel ka kviitungi?“

„Saate, saate! Aga lõpetage ometi kord!“

„Olengi valmis. Ainult paar sõna veel.“

Väikemees lõpetab kirjutamise. Asetab raamatud portfelli. Kummardab viisakalt.

„Südamlik tänu! Head tervist!“

Astub siis asjalikult välisukse suunas.

„Kuulge, kuhu te lähete?“ hõikab ametnik. „Rahakaart tuleb siin ära anda.“

„Rahakaart!“ ehmuab väikemees.

„Muidugi rahakaart! Samuti raha.“

„Ega mul polegi rahakaarti,“ ütleb väikemees süütult. „Ega raha ka.“

„Mida te seal siis kogu aeg kirjutasite?“

„Asi on seesugune, et meil anti kodune kirjatöö teemal — „Kui ma saatsin posti teel onule raha“. Tahtsin kõik põhjalikult teada, sellepärast ülitasingi teid. Ma olen nimelt realist.“

Male postlaste peres

Novembrikuu „Postisarves“ lugesime postlaste edust suurtes malelahingutes. Järgnevad 4 vooru aga polnud enam nii õnnelikud kui eelmised. Tegemist oli juba tugevamate vastastega. Võistlus 5. voorus toimus ühe säärase koondisega, kes figureerib tabelis esimeste hulgas. See oli Töölisühingute Keskliit. Postlased kaotasid sellele 14. nov. vahekorraga 3:5. Sellejuures üllatuseks suutis postlane Luhaveer võita tuntud maletajat Petrov'i, kes jämeda vea tõttu pidi vastu võtma kaotuse. 6. voorus, mis peeti 22. nov.

Peapostkontoris, suutsid postlased mängides Majandusministeeriumi koondisega saavutada 4:4. Paremini käis postlaste käsi juba 7. voorus. See mängiti 3. detsembril Pikk tn. 29 ja vastasteks olid — kurtummad. Seekord ei saanud takistuste tõttu kaasa võistelda postlased Luhaveer ja Tomberg. Neid asendasid reservist Allpere ja Lukk, kelledest esimene võitis, kuid teine pidi leppima kaotusega. Resultaat 5½ : 2½ postlaste eduks. Kurvaks päevaks kujunes postlastele 6. detsember. Mängimisele tuli 8. vooru partii

ÜENUTO vastu. See katkestati seisus 3½:2½ ÜENUTO eduks. Pooleli jäid Pezoldi ja Jaagusoo partiid. Oma vastaseid suutsid lüüa Tepaks ja Säck, viiki mängis Luhaveer ja kaotasid Tomberg, Triumpf ja Rumm. Viimasele pakkus vastane viiki, kuid Rumm ei võtnud seda vastu, lootes võita, kuid edasimängimisel pidi vastu võtma kaotuse. Millise lõpptulemuse annab 8. voor, seda praegu ei tea ütelda, kuid arvatavasti tuleb postlastel vastu võtta 1—2-punktiline kaotus. Pääle 7. vooru püsisid postlased ikka esimese 10 meeskonna hulgas, omades 30 punkti.

Sellest arvust on saavutanud: Tepaks 6 p., Pezold 3 p., Luhaveer 2½ p., Rumm 4½ p., Jaagusoo 3½ p., Tomberg 4 p., Säck 2 p., Triumpf 3½ p. ja Allpere 1 p.

Oskar Kippasto

Kella-kuldsepaäri ja tööstus

Tartu, Võidu 26 Telefon 13-50

Talituselt

„Postisarve“ talitus juhib lugupeetavate lugejate tähelepanu sellele, et ajakirja trükitakse aasta algusel saabunud tellimiste arvu piirides. Et vältida esimeste numbrite puudujääki hilisematele tellijatele, palub talitus kõiki teenijaid tellimised ära saata veel käesoleval aastal või hiljemalt 15. jaanuariks ja võimalikult terve aasta peale.

„Postisarve“ kättesaadavamaks tegemiseks kõigile teenijaile on võimaldatud tasuda tellimishinda osade kaupa, kas Postiteen.-kutseühingu osakondade juhatuste või „Postisarve“ esindajate — usaldusmeeste kaudu.

Karusnaha ja mütsi tööstus

G. Kangro

Tartu, Aleksandri 15

AMETLIK OSA

NIMETATAKSE MEHAANIK-ÕPILASEKS

Sibbul, Kaljo — meh. õpil. Järvamaa T.-T.-v., 13. nov. 1939.

NIMETATAKSE MEHAANIKU KANDIDAADIKS

Uusküla, Osvald, meh. õpil. — Tall. Telef.-v., 11. nov. 1939.

NIMETATAKSE AMETNIKU KANDIDAADIKS

Ametnik-õpilased, arvates 1. detsembrist 1939:

Laas, Ilmar — Paide Ptk.; Allsaare, Valter — Paide Ptk.; Saidlo, Arved — Tall. Telegr.-k.; Sarm, August, Veebo, Elmet, Suurvee, Vladimir, Esko, Oskar, Paal, Viktor — Tall. Peapostk.; Vahe, Elmar, Villota, Erich — Tall. Telefoniv.; Loo, Ellen, ajut. tööjõud — Tall. Peapostk.

NIMETATAKSE AMETISSE

Ametniku kandidaadid 4. j. ametnik-vabateenijaiks arvates 1. detsembrist 1939:

Mill, Salme, Parts, Olga, Kuimets, Linda, Sülla, Marie — Viljandi Ptk.; Gloeckner, Juta, Ufer, Gerda, Murumägi, Leontine — Pärnu Ptk.

Mehaaniku kandidaadid mehaanik-vabateenijaiks 1. detsembrist 1939:

Laastau, Hugo — Ambla Ptk.; Vill, Enn — Mustla Ptk.; Valleskaln, Aleksander — Rõuge Ptk.; Kärmas, Herbert — S.-Jaani Ptk.; Kriik, Edvard, Paalme, Edgar, Kaup, Endel — Tall. Telef.-v.; Ruus, Johannes — Tartu Telefoniv.; Kurim, Eduard — Virumaa T.-T.-v.

MÄÄRATAKSE UUE AMETI PEALE

Raave, August, ülem Põlva Ptk. — 1-a j. ametn. Tartu Ptk., 25. nov. 1939, omal palvel.

KÖRGENDATAKSE AMETIJÄRGUS

Soosaar, Juhan, 1-a j. ametn. Viljandi Ptk. — van. am., 1. dets. 1939.

VALLANDATAKSE AMETIST

Rätsep, Johannes, van. mont. Sangaste Ptk. — 21. nov. 1939, omal palvel.

Suvi, Ernst, van. post. Tall. Peapostk. — 28. nov. 1939, BES § 4186 põhjal, parandamatu haig. tõttu.

Kotkas, Herbert, mehaanik Tall. Telef.-v. — 30. nov. 1939, omal palvel.

Hoolikas, Eduard, post. Petseri Ptk. — 1. dets. 1939, omal palvel.

KUSTUTATAKSE AMETKONNA TEENIJATE NIMEKIRJADEST

Siim, August, 1-a j. ametn. Rakvere Ptk., 1. dets. 1939, surma puhul.

NIMEDE MUUTMISI

Põltsamaa Ptk. 2 j. ametn. Juulia Särsko on abiellumise puhul omandanud uue perekonnanime **Kajandi**, arvates 11. novembrist 1939. a. Sillamäe Ptk. meh.-vabateen. Richard Karro'le on Vaivara valla perekonnaseisuameti 29. juuli 1939. a. otsusega määratud uueks nimeks **Riho**.

Väljaandja: Posti-Telegr.-Telef. Teenijate Kutseühingu Keskjuhatuse Tegev- ja vastutav toimetaja Rudolf Kroon. Toimetuse ja talituse asukoht: Tallinn, Vene tän. 9; aadress: „Postisarv“ pk. 266. Tallinn, 21. detsember 1939. a. Trükikoda „Estotruk“, Tallinn S. Karja 8.

Posti-telegraafi-telefoni
teenijaskonnale
roõmsaid jõulupühi ja head uut aastat
soovivad:

ETK

TARVITAJATEÜHISUS
TARBIJA

Friedrich Sobocinski
Sakala 28-a

A/S.
TAIKO
KLOOSTRI 18 TEL. 438-72, 482-22

A. Brandmann

K/M. JOH. TUSTI

TALLINN, VENE T. 4

TELEFON 446-18

AKTSIASELTS
VOLTA TEHASED

Aktsiaselts Tekstiilvabrik
Oskar Kilgas

A-S. Sokolaadi- ja
kompvekitööstus
«K A W E»

Jalanõudekauplus
A/s. „GLOBUS“

Tallinn, Viru tän. 1

Rätsepmeister
M. ALEV

KEEMIA TÖÖSTUS
U/ü. FEI WAL

A. Feischner & Ko
Telefon 440-61

S. KULL'i äri
TALLINN
V. POSTI 8

Jalanõudekauplus

W A L D

Tallinn

Viru tn. 5

Rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat!

K/M. **JURI KODRIES**

PABERIKAUBAD, KIRJUTUSTARBED, BÜROOMASINAD

TALLINN

Kauplus

Viru tän. 3, tel. 478-60

Büroomasinate osakond Viru tän. 8, „ 436-50

Kõitetööst. „Lineerija“ Niguliste 16, „ 448-45

Nahatööstus Toomkooli tän. 21, „ 468-94

Aknakatete tööstus Tartu mnt. 105, „ 313-15

**Keila Villaketramise
ja Kudumistööstus**

Tallinn, Tööstuse tän. 47

PHILIPS ESINDUS NARVAS

PEETER SARMULIN

Narva, Posti tän. 53, telef. 1-33

ROBERT ROOSIPUU

*Raamatu- ja
kirjutusmaterjalikauplus*

NARVAS, JOALA TÄN. 11

K/m. *Vennad Roosipuu*

Raamatud, kirjutustarbed, paberikaubad,
reisitarb., peennaha-, pesu- ja pudukaubad

Narvas, Peetriplats nr. 2, telef. 51

**Valmisriiete- ja pesukauplus
ja tellimiste vastuvõtmine**

« O D A V »

Omanik J. BERSON

Narvas, Posti tän. 73-a Telef. 3-89

*Elektri-, raadio-, jalgratta-
ja sporditarvete kauplus*

V. MUST

Narvas, Posti t. 51, kõnetr. 82

L. D. Epstein

Asut. 1876

Kuninga 2

^A/S. NORMA

TEL. 306-40

TALLINN

O/Ü. RET
Raadio NEON

TALLINN, REIMANNI 9 TEL. 316-31

JOH. LORUP'i
klaasivabrik

LAVERNA TEHASED

A. KALJO & Ko

Vanim ja valikurikkam matusetalitus

A. MELDORF

Tallinn, Sakala 28

Tel. 463-33

AKTSIASELTS
Tallinna Kõievabrik

JOHN CARR'i PÄRIJAD

V. ENGEL

TALLINN, PIKK TN. 39 TEL. 443-53

TAIMEVÕITEHAS

OLIVIA

Kummi- ja metalltempli tööstus

F-a H. BERG

Nunne 18

Tel. 473-69

Rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat!

A/S. TORMOLEN & K_o TALLINN, RAEKOJA PL. 17	Kuld-hõbe-kristallasjade ja kellade äri R. LANGE TALLINN VANATURUKAEL 5, TEL. 436-20
<i>Rätsepaäri</i> Paul Liivak TALLINN Roosikrantsi t. 16, tel- 475-73	Soome riidekauplus J. Laane & A. Mutt Tallinn, Estonia all 13
Kompveki- ja šokolaaditööstus «ENDLA» W. PALJAS Tallinn, Maakri 28 Telefon 313-60	Kr. SAAR & Ko
E Ü L EESTI ÜHISTRÜKIKODA TALLINN, NARVA MNT. 27 TEL. <u>477-40</u> 73	<i>Inglis Magasin</i> VALMISRIIDED Omanik L. SVERDLOV TALLINN, MAAKRI TÄN. 2

I JÄRGU VALMISRIIETEÄRI

MOELA

Harju 34

A. TOOTS

NARVA MAANTEE 24

Elektriäri

K. TOMSON

TALLINN, VENE TÄN. 13

INGLIS MAGASIN

H. GUTKIN

TALLINN TELEF. 436-46

A.-s. Sidel Company

Eesti Ühistegelik Kindlustuskeskselts

A.-s. Vennad Kimberg

Narva Kalevi Manufaktuur

end. parun A. L. v. Stieglitz'i kalevivabrik

Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisus

end. parun A. L. Stieglitz'i linaketramise vabrik

*Kreenholmi puuvillasaaduste
manufaktuuri osaühisus*

A-S. „VILL“

JUHATUS

NARVAS

NAISTE

JA

MEESTE

VIHMAKUUBESID,
kummist ja impregn.

KALOSSE,
VIHMAVARJE,
VAHARIET,
DŽUUTVAIPU,
LINOLEUMI

ja

PUDUKAUPA

soovitab suures valikus

KULL'I 'ARI

TALLINN, VANA POSTI 8

Osamaks võimaldatud

Orderid saadaval Tallinna pea-
postkontoris prl. K. Avlollt.

POSTISARV

1939

Seitsmes aastakäik

POSTI-, TELEGRAAFI-, TELEFONITEENIJATE KUTSEÜHINGU
TEHNILISE ALA TEENIJATE ÜHINGU JA TALLINNA
PEAPOSTKONTORI AMETNIKE KOGU HÄÄLEKANDJA

VÄLJAANDJA:

POSTI- TELEGR.- TELEF.-TEENIJATE KUTSEÜHINGU KESKJUHATUS

S I S U K O R D

1. Üldsisulised artiklid.

Riigi aastapäevaks. V. L.	17
On tarvis elavat lootust! õp. K. Koppel . . .	57
Meie tee. E. K.	145
Õõ ei igavesti kesta. E. K.	191

2. Riigiteenijaskonda puutuvad artiklid.

Aastavahetusel. Endu P—.	4
Tööratsionaliseerimine ja selle kaastegurid. Amicus postalicus	19
Isikumaks ja riigiteenijate sissetulekuteta perekonnaliikmed. Endu Päit.	21
Ebaühtlus prii vormiriidega varustamises. Amicus postalicus	37
Asutishooned ja asutisruumid. E. S.	59
Töö lihtsustamisest. Amicus postalicus	61
Objektiivseid ja subjektiivseid tegureid isikkonna komplekteerimisel. E. Päit.	86
Riigihoonete ehitamisel ärgu unustatagu teenijaskonna ruume. H—ik.	105
Uue riigiteenistuse seaduse ootel. J. Pipar.	127
Peaminister prof. J. Uluotsa kõne riigiteenijaile	192

3. Organisatsioonid, nende tegevus ja elu.

Selgemat suunda riigiteenijate organisatsioonidele. J. Martens.	2
„Kadunud poeg“ tuli tagasi. R. K.	3
Vaba kutseühing ja kohuslik kutsekogu. Am. postalicus	5
Meie puhkekodud	8, 26, 92
Posti-telegraafi-telefoniteenijate Kutseühingu Keskjuhatus tegevusest. 23, 69, 94, 129, 163	
Kutseühingu Tallinna osakonna 1938. a. tegevuse ülevaade. —on.	24
Riigiteenijate kutseorganisatsioonide suund. H. Imelik	38
Kutseühingu Elva osakonna peakoosolek	45
Posti-t.-t. teenijate Matusekassa. P. T.	45
Kutseühingu kongress	48
Kutseüh. Tall. os. aastapeakoosolek.	48
15 a. Postiteenijate Hoiu- ja Laenukassat. J. T.	50
Postiteenijate Hoiu- ja Laenukassa (Tallinas) teadaanne oma liikmeile	52
Kutseüh. Võru osakonna aastapeakoosolek.	53
Tehnilisala teenijate koosolek	54
Postiteenijate 1939. a. kongress	63, 88
Teadaanne Haapsalu, Elva ja N.-Jõesuu suvilaid kasutada soovijaile	69
Tallinna osak. Pirita puhkekodu	69
Tehnilise Ala Teenijate Ühingu asemikokogu peakoosolek	70, 71
Postiteenijate Hoiu- ja Laenukassa 15. peakoosolek	82
Ettepanekuid, mis tänavusel kongressil jäid ette panemata. Saadik	91
Posti-t.-t. teen. Kutseühingu Jõgeva osak. asutamisel	91

„Huvireis“ Pirita puhkekodusse	93
Puhkekodu värskem uudis on — tennisväljak	94
Kutseühingu Tallinna osakonna juurde luuakse laskuring. V. T.	99
Võru osakond 20-aastane	133
Kutseühingu uus osak. Jõgevale	141
Mõtteavaldusi Eesti ja Soome postlaste lähendamisest. J. Bleyer	148
Keelte kursusi ei tule	183
Elva puhkekodu uus suvila valmib 15. maiks	202

4. Ametkonna tegevus, teenistuslikud teated ja küsimused.

Uuel aastal. Dir. G. Jallajas	1
Loteriipiletite müügitasust. Eo	7
Kiri toimetusele. Dir. G. Jallajas	9
Teenistuslikke teateid (ametlik osa) 16, 36, 56, 83, 84, 103, 122, 134, 142, 164, 184, 214	
Telefonipostide immutamises mahlasuru (Boucherie) viisi järgi	40
Morsi tel.-aparaat põlu alla sattumas. H-ik.	85
Moodsaimad postivagunid	107
Telefon Petseri hiigelskahjutules. —na.	117
Postiametkonna isikkonna ettevalmistamisest. H—ik.	125
Ema postiteenistuses. Ema	149
Tehnilise isikkonna ettevalmistamisest postiametkonnas. Helmer	165
Morsist ja morsistidest. M—iss.	172
Märkmeid uue ArJ II puhul. E. M.	173
Veel morsist ja morsistidest	195
Telefoniabonendi vanusemäär vajaks lähemat määritlemist. E. M.	197
Tulemas KÕ eksamid	207
Uus kord atesteerimise alal	207

5. Postiasutised.

Elva. E. K.	42
Rõuge — järvede ja tuhandete mägede maa	72
Värskas sõnas ja pildis. Rändur	177
Tabivere	201

6. Posti, telegraafi, telefoni ja raadio areng ning ajalugu. Filateelia.

Esimese postmargi süünd. —u.	11
Postmarke arvudes	29
Postmark võitlus- ja võistlusabinõuna	29
Postmarkide uudisväljaandeid. L'Echo de la Timborologie	30
Võõra ikke alt Eesti Vabariigi postini. H. Rikand 46, 76, 95, 111, 134, 151, 178, 198	
Postmargid Jugoslaavia postiteenijatekodu jaoks. „Jugoslávenska P.T.T.“	53
Eestikeelsed postiametkonna oskussõnad 75 a. tagasi. Jul. Bleyer	79

Margiuudiseid	100
Optiline telegraaf vanasti	109
Raadio sünnipäevilt	150
Millal saadeti esimene jõulupost õhu kaudu	205

7. Välismaalt.

Iirimaa	31, 33
Lõuna-Aafrikast	31
Ameerika-Ühendriikidest	31, 101
Indiast	31
Saksamaalt	31, 157
Šveitsist	32
Lätist	32, 54, 99, 157
Leedust	33
Rumeeniast	33, 101
Inglismaalt	81, 207
Norrist	81, 101, 207
Rootsist	81
Tschechoslovakiast	81
Soomest	99
Taanist	101
Prantsusmaalt	157, 160
Kanadast	207
Uus-Meremaalt	207

8. Vested, luuletused jne.

Sähvanguid uueks aastaks. Tiit Tõgaste	9
Postlane. Vabalt "La Interligilo" järele	27
Võhik kirjutab teemal: Kirjutamine. Võhik	49
Kevadist reportaaži Kellamäelt. Kellamäe ise	93
Suvitussõit. Ringiratas	115
Mis meid huvitab	116
Reisirevüü. Väikeveli	139
Kolletamispäeval. Väikeveli	156
Villem Vasknõõp kirjutab oma korteri vahetamise põhjustest. Villem Vasknõõp	158
Toetuspunkt. G. Kusnetsov	159
Viha päev. Elmet Veebo	161
Hani. Matu Mõru	181
Jõulujuuttu. Väikeveli	209
Jõuluõõl. Salme Prants	210
Pühaõõ. Elmet Veebo	211
Realist	213

9. Turism. Sport. Male.

Matkamärkmeid. E. K.	130
Postlane malereisil Argentiinas. J. Türa	174
Rõuge — järvede ja tuhandete mägede maa	72
Postlaste laskevõistlused	118
Laskurongi laskevõistlused	160
Male postlaste peres	183, 213
Malematš Elektriijaamaga 5:5	25

10. Nekroloogid. Tähtpäevad. Pidud.

Endel Soo †. Peapostk. kirjakandjad	36
A. Tumm †	84
V. Silla †. In memoriam. V. L.	87
Haapsalu pühitses aastapäeva	13
Tallinna postirahva jõulupuu	14
Millise kontserdi võiks korraldada postiteenijate kutseühingu laulu ja muusikasekt-sioon kevadel. M. M.	14
V. Silla 15. J. Holland 15. B. Nuut 15. K. Altosaar 55. J. Kõiv 55. E. Ainsoo 55. J. Pärn 83. K. Mitt 83. J. Kalm 83. A. Pitka 102. M. Riimaste 102. M. Limberg 102. G. Morrisson 103. O. Vunk 114. P. Etruk 119. R. Glöckner 119. J. Vinogradov 140. J. Sang 140. R. Mets 141. G. Viidas 163. K. Vatsel 184.	
Valgas pühitseti postkontori 20-a. juubelit	34
Postiball 26. märtsil s. a.	35
Postiteenijate laulukoori kontsert ringhäälingus. M. Mõõnaste	80
Postiball	80
Ühele juubilarile. Kaasaegne	120
Pirita telefonikeskjaam 10-a.	120
Laulukoori IV aastapäev. M. Mõõnaste	182
Jõulupuu 22. detsembril	183

11. Mitmesugust.

Palve raadioosakonnale	22
Miljon neljale Tallinna postiljonile. Erka	28
Toimetuse teateid	10, 36, 56, 84, 214
Kirjavastuseid	36
Lühiteated	56
Tänuavaldus	141
Naljad	79, 160

Säärsaapaid

veekindlaid ja kroomnahast

Saapasääri

(sihvisid) ja saapapeanahku

Viltjalanõusid

tuntud Hoppe ja Ko tehastest, nahka-
dega ja nahkadeta

Kalosse ja botikuid

„Põhjala“, „Quadrat“, „Tretorn“ j. t.

Suurmüügil tehaste hindadega

—

Müük suurel ja vähesel arvul

Naha-, jalanõude- ja
hobuseriistade kauplus

NIKOLAI BÖSTROV

Tallinnas, Veneturg 1 (Narva maantee poolel)

E. LERENMANN

Tallinn, S. Karja 10. Tel. ⁴⁴⁶⁻⁴³
430-77

Soovitab suures valikus
kodu- ja välismaa
manufaktuuri-
kaupu

Suurel ja väiksel arvul

Kübara-, mütsi-, karusnaha-
ja moekauplus

E. IDELSKY

Tallinn, Maakri tän. 4
Kõnetraat 311-90

ED. UUSEN'i
RÕIVASTUSÄRI

Tartus, Võidu 12